

Kernwinkelgebied Heerenveen

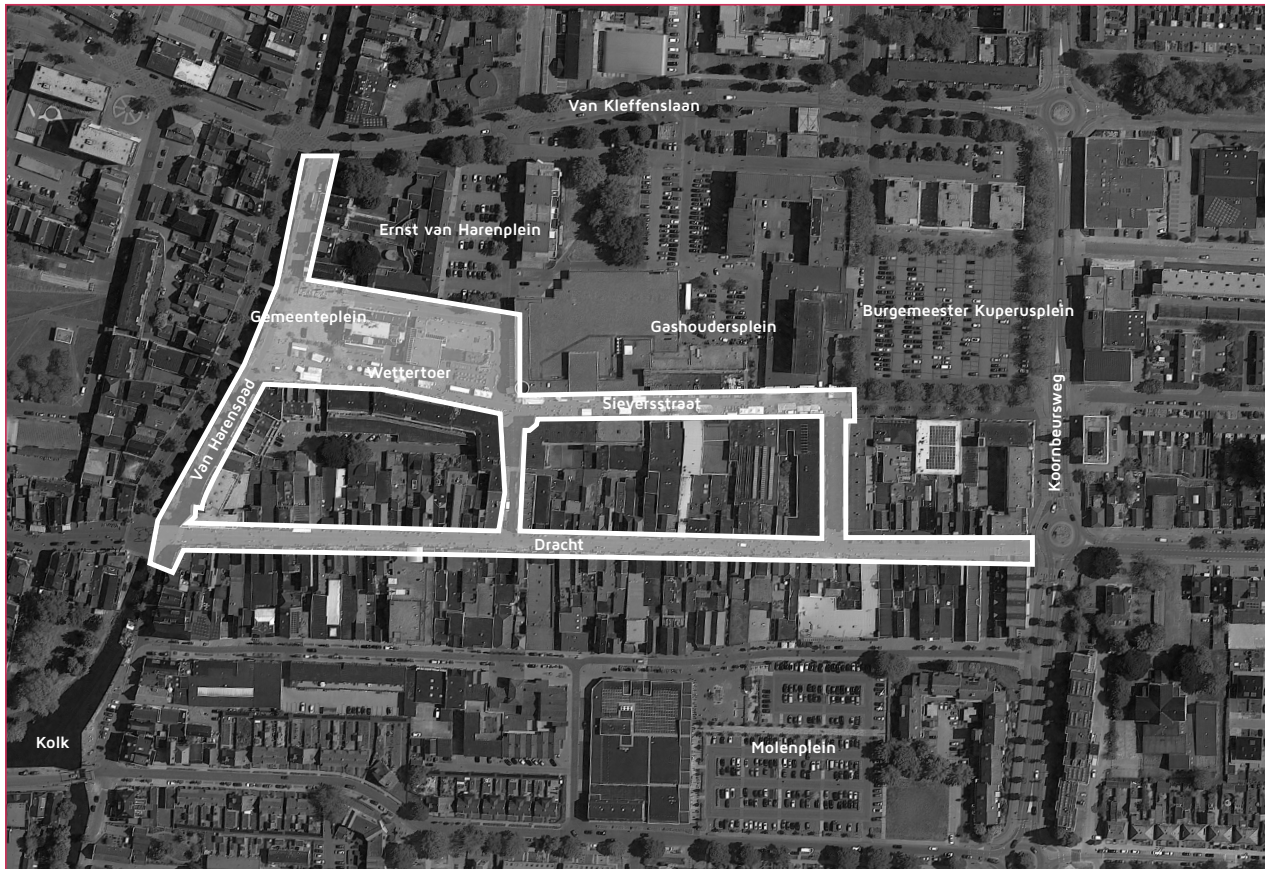
voorlopig ontwerp inrichting openbare ruimte

13 juni 2024

GEMEENTE HEERENVEEN

marseille buiten
ruimtelijk ontwerp

A	inleiding	3
B	voorbereiding en concept	5
	historie	6
	Centrumvisie als kapstok	9
	fietsparkeren	15
	kabels en leidingen	17
	nutskasten	18
	terrassen	19
	visie inrichting openbare ruimte	21
	concept	24
C	uitwerking inrichting bovengronds	26
	afwatering	28
	verlichting	29
	meubilair	31
	vergroening	34
	fietsverkeer	35
	geleidelijnen	36
	uitstallingen	38
D	uitwerking inrichting deelgebieden	41
	Dracht	42
	Gemeenteplein/Wettertoer	45
	Van Harenspad	58
	Sieversstraat	60
	Minckelersstraat	64
	Pleinweg	66
E	ontwerpdoorsneden	68
F	materialisatie	72
G	ontwerpdetails	77
H	beplanting	82
	bloekalender	89
J	bijlagen	91
	plankaart	92
	beplantingsplan	93
	plantlijsten	94
	bomenplan	96
	marktk kaart	97
	kabels en leidingen	98
H	colofon	99

Voor u ligt het Voorlopig Ontwerp (VO) van de maaiveldinrichting van het Kernwinkelgebied Heerenveen. In dit VO wordt aangegeven hoe wij als ontwerpers tegen de opgave aankijken, en welke ingrepen we voorstellen om voor dit gebied tot een sterke ruimtelijke verbetering te komen. Een prachtige opgave, die we met veel plezier hebben ingevuld.

Dat hebben we zeker niet alleen gedaan. Op het waardevolle voorwerk dat in het uitgebreide G1000-proces is verricht konden wij voortborduren, en in nauw overleg met de gemeente Heerenveen en vertegenwoordigers uit het G1000-proces hebben we afgelopen maanden hard gewerkt aan het plan. We zijn de G1000, en alle betrokken stakeholders uit Heerenveen dan ook bijzonder dankbaar voor de input, het meedenken en de reacties op het plan.

Het VO laat zien dat het Kernwinkelgebied een centrum gaat worden waar het fijn winkelen is, waar mensen vaker komen en vervolgens ook langer blijven, en waar Heerenveen als geheel weer trots op kan zijn.

We kijken uit naar het vervolg van dit inspirerende proces en de uiteindelijke transformatie van het centrum.

Marseille Buiten

Jeroen Marseille

juni 2024

plangebied

opgave

Het huidige Kernwinkelgebied is in 2002 opgeleverd en inmiddels toe aan een nieuwe toekomstgerichte en klimaatadaptieve inrichting. Materialen zijn gebroken en met name de sleufgoot is op veel plekken kapot. Bovendien is de natuursteen verharding in droge en natte toestand glad, wat leidt tot ongelukken en valpartijen.

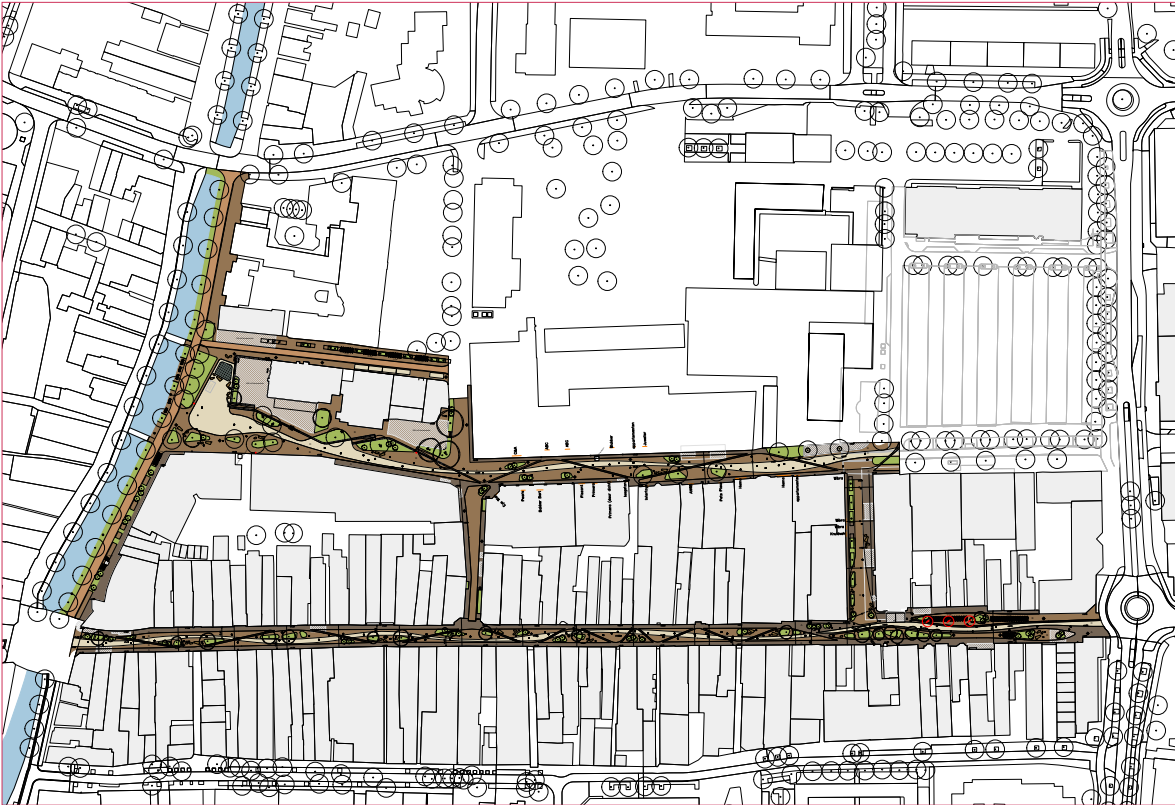
In de Dracht, dat de oorspronkelijke kern van Heerenveen is, wordt in het huidige ontwerp vooral de lengte geaccentueerd. Hierdoor zijn er nergens plekken om te verblijven, om even in de luwte te zitten.

Tenslotte functioneert de inrichting nu het beste tijdens winkeltijden. Buiten winkeltijden is deze belangrijke ruimte in Heerenveen leeg, anoniem en onaantrekkelijk.

Deze aspecten gelden het meest voor de Dracht, maar spelen zeker ook in de rest van het plangebied.

B

voorbereiding en concept

In dit hoofdstuk wordt toegelicht met welke uitgangspunten en documenten wij gestart zijn. Het voorwerk dat in het G1000-proces is gedaan was daarbij zeer waardevol.

Tegelijkertijd is er een levend centrum, met ondernemers die dagelijks hun geld moeten verdienen en dat ook na de herinrichting willen blijven doen. Vertaling van de wensen uit de G1000 ging dus niet alleen over het opstellen van een mooi maaiveldplan, maar ook om het luisteren naar positieve en negatieve ervaringen van de huidige ondernemers. Er is leegstand, er wordt gebouwd, er komt verandering... zaken die onzekerheid brengen. Tenslotte is Heerenveen zo ongeveer op deze plek ontstaan. Op het kruispunt van land en water ligt de oorsprong van Heerenveen, en er is een aantal plekken waar de historische lagen nog goed zichtbaar zijn.

Het ontwerp van een Kernwinkelgebied kan niet worden opgesteld zonder goed te kijken naar de randen van het plangebied en zelfs naar Heerenveen als groter geheel. Ingrepen in het centrum kunnen van invloed zijn op bijvoorbeeld verkeersbewegingen in de (ruimere) context. We maken dat in dit hoofdstuk inzichtelijk, evenals de beperkingen die ontstaan door de vele kabels en leidingen in het plangebied.

1850

1950

In 1551 is Heerenveen gesticht uit een aantal streekdorpjes van turfwinners. In dat jaar werd namelijk de oprichtingsakte getekend van de Schoterlandse Veencompagnie, gericht op het afgraven en vervoeren van veenturf. Het is daarmee het oudste veenkanaaldorp van Nederland.

In de loop van de 17e eeuw groeide op de kruising van de waterwegen Heeresloot en Schoterlandse Compagnonsvaart en de weg Zwolle-Leeuwarden een regionaal markt- en handelscentrum.

In de 19e eeuw groeide de nederzetting uit tot een plaats met veel patriciërs, deftige burgers en middenstand. Vooral door de middenstand ontstond een impuls aan de groei, lange tijd in de vorm van een lintdorp.

Na de oorlog kwam in snel tempo woningbouw tot stand, in eerste instantie alleen tussen de Rijksweg en het spoor. Hierdoor kreeg Heerenveen zijn langgerekte vorm.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Heerenveen_%28plaats%29#/media/Bestand:NIMH_-_2011_-_0227_-_Aerial_photograph_of_Heerenveen,_The_Netherlands_-_1920_-_1940.jpg

Beelden uit het oude Heerenveen. Links de gezichten van de Dracht in de loop der tijd, boven beelden van de Lindegracht en Kolk.

centrumvisie als kapstok

In december 2019 is de centrumvisie 'Centrum Heerenveen: ook 'n gouden plak' door de gemeenteraad vastgesteld. In dat visiedocument is de ambitie vastgelegd om van het centrum een plek te maken die sfeervol en gastvrij is en waar bezoekers langer blijven en vaker terug komen.

Deze gezamenlijke ambitie moet worden behaald door de projecten aan te pakken aan de hand van 3 opgaven:

- » Compact & Compleet
- » Ontvangen & Ontmoeten
- » Bruisen & Beleven

De komende jaren zal het centrum in fases worden ontwikkeld. Per deelgebied wordt bekeken hoe een initiatief daadwerkelijk gerealiseerd kan worden. Voor het op gang brengen van een ontwikkeling wordt een overeenkomst gesloten met alle betrokken partijen, een zogenaamde gebiedsdeal. In totaal zijn er 12 gebiedsdeals aangewezen om het centrum toekomstbestendig te maken.

Dit ontwerpboek presenteert het plan voor de herinrichting van het kernwinkelgebied. Dit omvat gebiedsdeal A en wordt aangevuld met het Gemeenteplein dat formeel onder gebiedsdeal E valt.

Kijk voor meer informatie over het G1000-proces, de centrumvisie en de inhoud van de voorstellen op: programmacentrumheerenveen.nl

Ten grondslag aan de inhoud van de centrumvisie ligt de input die is opgehaald tijdens een zeer omvangrijk participatieproces: het G1000-traject. Gedurende dit traject dat zich afspeelde in het voorjaar van 2019, is in 10 werkplaatsen gewerkt aan voorstellen die het centrum van Heerenveen toekomst bestendig moeten maken.

Een aantal van deze voorstellen is thematisch van aard en niet gekoppeld aan een specifieke plek in het centrum, terwijl andere voorstellen een concreet voorstel zijn voor de aanpassing van een plek of gebied in het centrum.

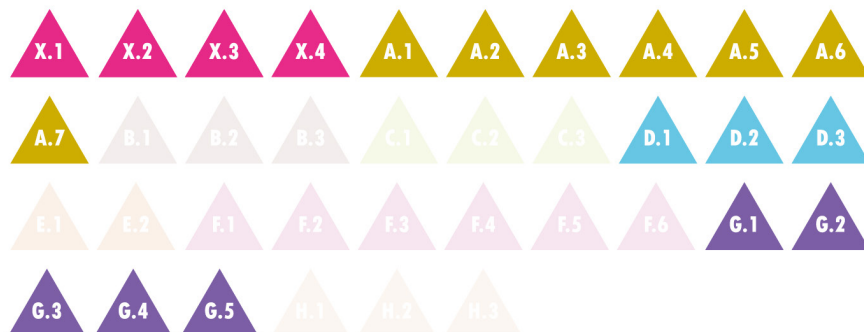
Tijdens de hiervoor speciaal opgerichte Burgerraad zijn de voorstellen vanuit de werkplaatsen in stemming gebracht. Uiteindelijk zijn er 47 voorstellen aangenomen en aangeboden aan het bestuur van Heerenveen om deze uit te werken in een centrumvisie.

Parallel aan het G1000 proces is een groep uit de Heerenveense Ondernemers Vereniging (HOV), Heerenveen 'n Gouden Plak, ondernemers, bewoners van het centrum, vastgoedeigenaren en – gebruikers, een aantal keren bijeen geweest: de G20. De G20 heeft aanvullend aan de G1000 een denkrichting gepresenteerd om te zorgen voor tijdige verdieping en concretisering, zodat snel begonnen kan worden met het realiseren van de gewenste en noodzakelijke ontwikkeling van het centrum van Heerenveen.

G1000

G20

De voorstellen die voor gebiedsdeal A zijn gemaakt en zijn aangenomen door de Burgerraad, zijn divers van aard. Een aantal voorstellen richt zich op de uitstraling van het gebied en hoe deze uitstraling verbeterd kan worden. De uitstraling heeft niet uitsluitend betrekking op het fysieke aspect (bijvoorbeeld het aanpassen van de bestrating) maar ook op het terugdringen van de leegstand en het organiseren van activiteiten. Andere voorstellen zijn concretere voorstellen voor fysieke aanpassingen binnen het deelgebied. Meest in het oog springende aanpassing is de wens om het doorgaande fietsverkeer via de Sieversstraat om te leiden en om de locatie van de zaterdagmarkt te wijzigen. Ook het opwaarderen van de stegen en het aanpassen van de bestrating staat hoog op het wensenlijstje van bezoekers en ondernemers.

Aangaande het Gemeenteplein ziet men graag een sterkere relatie met het water door de kade te verlagen.

In de afbeelding hiernaast een overzicht van de voorstellen die betrekkinge hebben op het plangebied waarvoor het ontwerp in dit ontwerpboek wordt gepresenteerd.

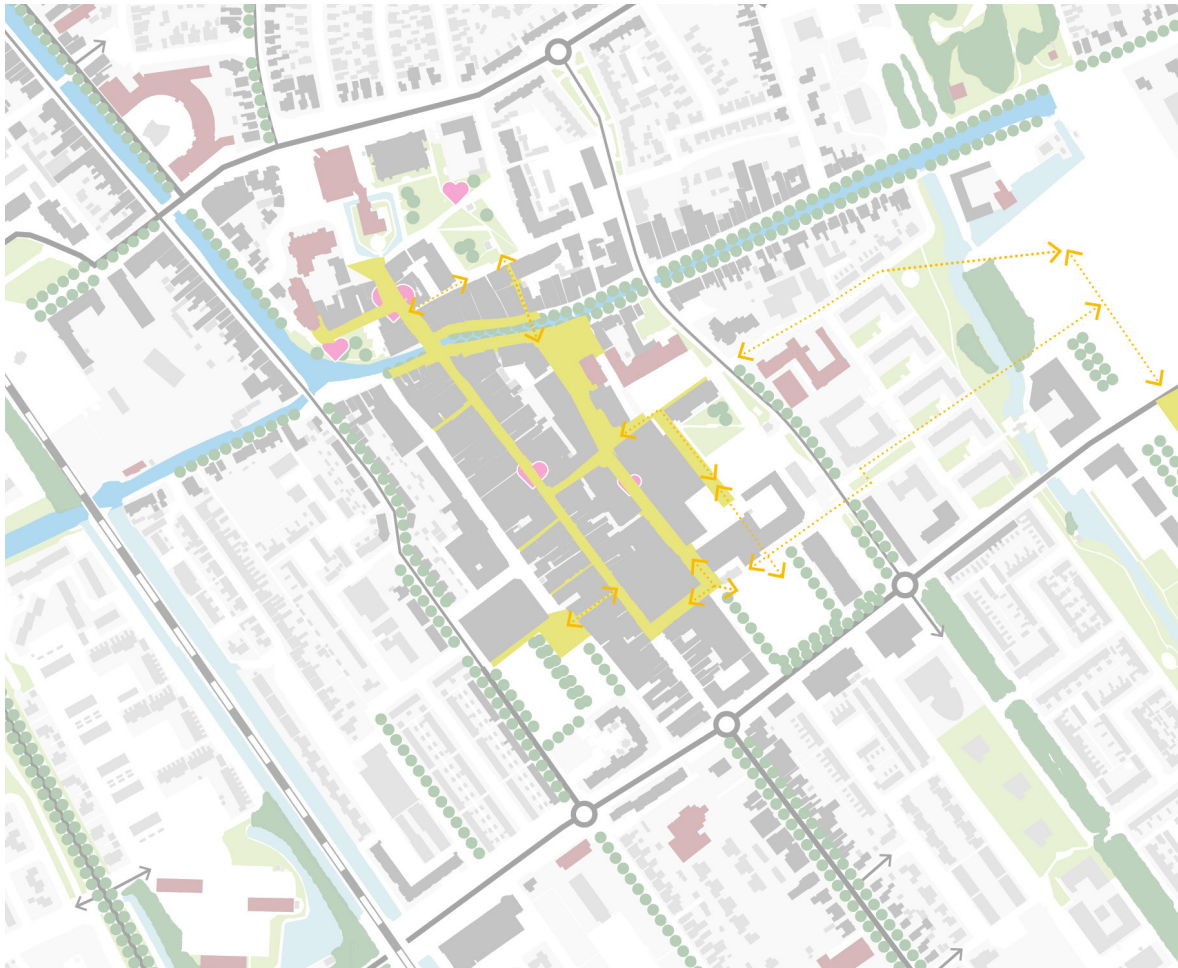
legenda

beeldbepalende bebouwing	voetgangersgebied
structuurbepalende bebouwing	belangrijke ontmoetingsplek
overige bepalende bebouwing	bronpunt auto
erven/ tuinen	bronpunt openbaar vervoer
hoofdwaterstructuur	ontwikkellocatie
hoofdgroenstructuur	
uitbreiding hoofdgroenstructuur	
bosperceel	
bomenrij	
spoorlijn	
hoofdweg	
fietsroute	
nieuwe (hoofd)fietsroute	

Het 1 op 1 uitvoeren van de verschillende voorstellen komt de (ruimtelijke) samenhang van het centrum niet ten goede. Om deze reden is het gedachtegoed van de voorstellen bij elkaar gebracht en is de gezamenlijke ambitie vertaald in een kaartbeeld waarop de ontwikkeling van het centrum wordt gepresenteerd.

Voor het kernwinkelgebied is, voor wat betreft de inrichting van het openbaar gebied, het volgende vastgelegd:

- Het historisch vaarwater is onmiskenbaar de belangrijkste structuurdruager van ons centrum. Het water moet (weer) beter ervaren worden. Dit kan bijvoorbeeld door het terugplaatsen van bruggen en/of het verlagen van de kades.
- Het centrum krijgt een groener aanzien. Dit wordt op verschillende schaalniveaus zichtbaar.
- Het centrum blijft goed bereikbaar voor alle vervoersvormen.
- Het doorgaande fietsverkeer wordt om het centrum heen geleid. De Sieversstraat wordt, tijdens winkeltijden, het domein voor voetgangers.
- Op strategische plekken, gekoppeld aan de hoofdfietsroutes, komen voldoende fietsenstallingen.
- Bestrating in het kernwinkelgebied wordt aangepast.
- Er wordt een aantal nieuwe ontmoetingsplekken gecreëerd en bestaande ontmoetingsplekken worden opgewaardeerd.
- Op verscheidene plaatsen zullen zitelementen worden toegevoegd.
- Het centrum is een ontmoetingsplek voor iedereen.

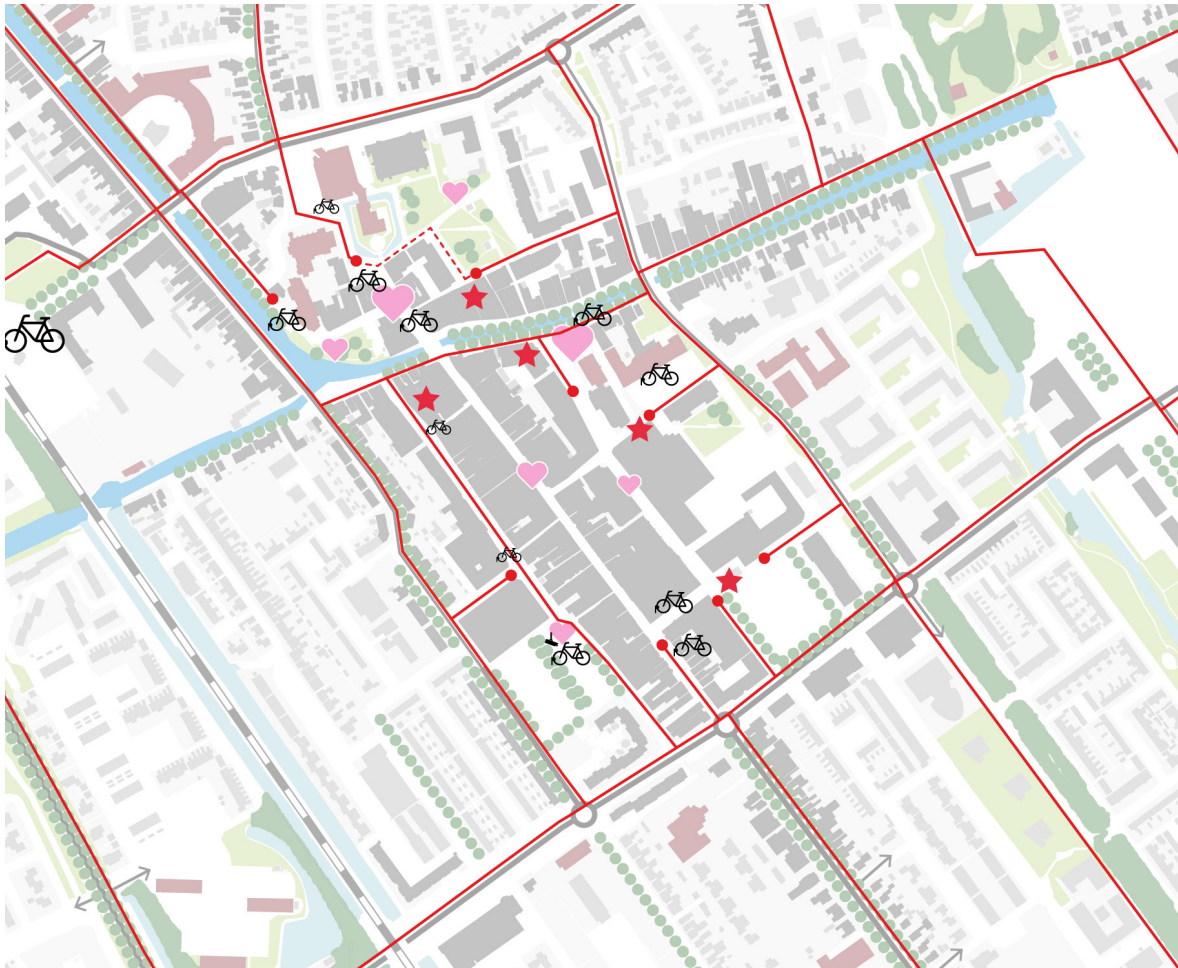

voetgangersgebied in de toekomstige situatie
 visie 'n Gouden Rand
 stedenbouwkundige uitwerking' van de gebiedsdeals E,F & G

Voor Gebiedsdeal EFG is in de visie 'n Gouden Rand' (2022) een uitwerking gepresenteerd voor de oostzijde van het centrum. De nadruk in deze visie ligt op de transformatie van het bestaande vastgoed, maar daarnaast wordt er ook een verdieping gepresenteerd van het verkeerskundig systeem door en rondom het centrum.

Een grote wens vanuit het G1000-proces is om de positie van de voetganger in het winkelcentrum te verbeteren. Om deze verbetering door te voeren is het voorstel om het doorgaande fietsverkeer uit de Sieversstraat om te leiden, overgenomen in de centrumvisie. Hiermee wordt de toegankelijkheid van dit gedeelte van het Heerenveense centrum voor de voetgangers sterk verbeterd.

Voor fietsers die via de Sieversstraat en de Wettertoer van noord naar zuid of vice versa willen, zijn alternatieve routes mogelijk. De routes via de Van Kleffenslaan, de Gedempte Molenwijk en de Van Dekemalaan zijn hiervoor de meest voor de hand liggende routes. In de nieuwe Mobiliteitsvisie (2024 gereed) wordt de gehele fietsstructuur binnen de gemeente Heerenveen beschouwd.

fietsstructuur in de toekomstige situatie
 visie 'n Gouden Rand
 stedenbouwkundige uitwerking van de gebiedsdeals E,F & G

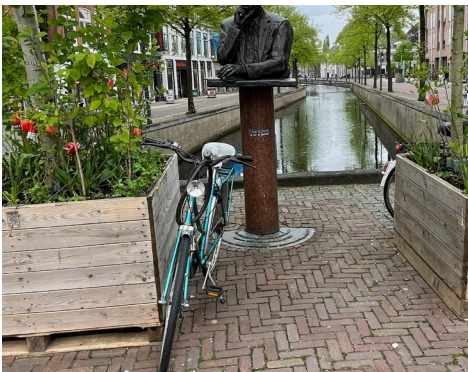
Voor Gebiedsdeal EFG is in de visie 'n Gouden Rand' (2022) een uitwerking gepresenteerd voor de oostzijde van het centrum. De nadruk in deze visie ligt op de transformatie van het bestaande vastgoed, maar daarnaast wordt er ook een verdieping gepresenteerd van het verkeerskundig systeem door en rondom het centrum.

Een grote wens vanuit het G1000-proces is om de positie van de voetganger in het winkelcentrum te verbeteren. Om deze verbetering door te voeren is het voorstel om het doorgaande fietsverkeer uit de Sieversstraat te weren overgenomen in de centrumvisie. Hiermee wordt de toegankelijkheid van dit gedeelte van het Heerenveense centrum voor de voetgangers sterk verbeterd.

Gebieden zoals Bassin moeten voor bestemmingsverkeer wel bereikbaar blijven, hier moet in het ontwerp rekening mee worden gehouden.

Voor fietsers die via de Sieversstraat en de Wettertoer van noord naar zuid of vice versa willen, zijn alternatieve routes mogelijk. De routes via de Van Kleffenslaan, de Gedempte Molenwijk en de Van Dekemalaan zijn hiervoor de meest voor de hand liggende routes. In de nieuwe Mobiliteitsvisie (2024 gereed) wordt de gehele fietsstructuur binnen de gemeente Heerenveen beschouwd.

fietsparkeren

Om de bereikbaarheid van de voorzieningen op peil te houden moeten er vanaf de belangrijkste doorgaande fietsroutes langs het centrum zogenaamde inprikkers worden aangelegd die vanaf de hoofdfietsroute leiden tot een goede stallingsplaats voor fietsen.

Vanaf Noordzijde moet er een inprikkers komen vanaf het Van Harensdijk, vanaf de oostzijde ten minste 2 inprikkers vanaf de Van Kleffenslaan en vanaf de zuidzijde ten minste 2 inprikkers vanaf de Koornbeursweg. Een inprikkers vanaf de westzijde is niet nodig aangezien de Gedempte Molenwijk een goede doorgaande fietsroute is waaraan diverse stallingsmogelijkheden zijn gelegen. Via de diverse stegen kan de Dracht worden bereikt.

In de huidige situatie is er een tekort aan stallingsplaatsen voor de fiets. Bij de herinrichting van het kernwinkelgebied moeten er aan de randen van het kernwinkelgebied, daar waar het domein van de voetganger begint, goede stallingsmogelijkheden voor de fiets een plek krijgen.

Het meest zuidelijk deel van de Dracht leent zich hier bij uitstek voor. De afstand tot de hoofdfietsroutes is hier klein en de ruimte in het profiel biedt mogelijkheden om het huidige aantal stallingsplaatsen uit te breiden. Daarnaast wordt onderzocht in hoeverre leegstaand vastgoed aan de randen kan worden ingezet om bewaakte en overdekte stallingsplaatsen te realiseren. Een aspect dat ook moet worden meegenomen bij de herontwikkeling van het ABC-complex.

Het Burgemeester Kuperusplein is straks voor zowel auto's als fietsers een belangrijk bronpunt voor het centrum van Heerenveen. Met de ondergrondse garage voor auto's wordt de capaciteit hier fors verhoogd. Door de toename van het aantal parkeerplaatsen op deze locatie ontstaat er op andere plekken in het centrum ruimte voor de uitvoering van één van de grootste ambities van het centrum: de vergroeningsopgave. Langs de noordelijke rand van het nieuwe Burgemeester Kuperusplein zal ook een grote fietstenstalling worden gerealiseerd.

De nieuwe stallingsplaatsen zijn onderdeel van het inrichtingsplan.

Hiernaast een aantal voorbeelden van de wijze waarop de stallingsplaatsen ingevuld kunnen worden.

De bovenste twee voorbeelden geven aan wat we niet willen: grote vlaktes schots en scheef geparkeerde fietsen, of opvallende standaard overkappingen die detoneren in het straatbeeld.

kabels en leidingen

nutskasten

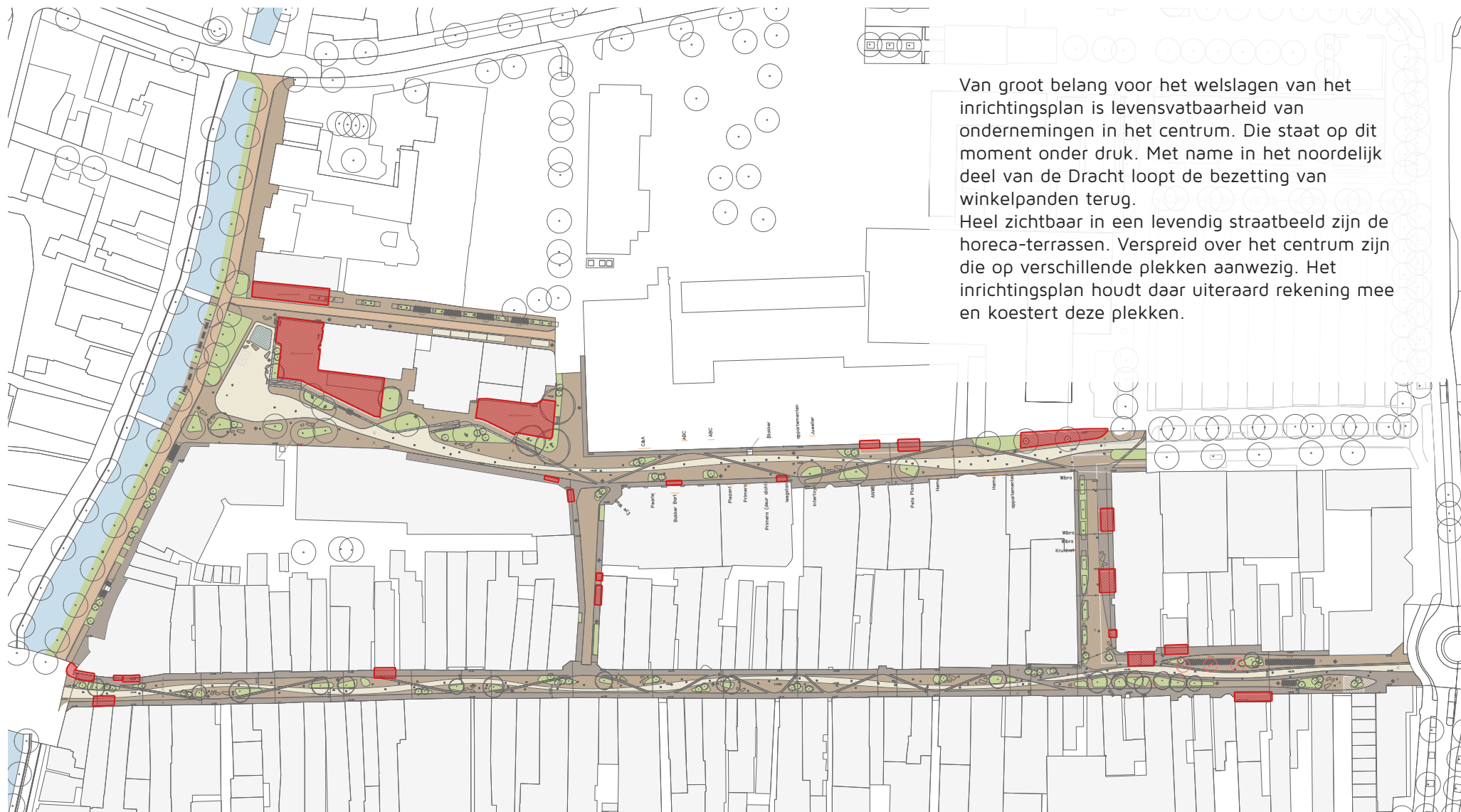

In het hele plangebied komen nutskasten voor. Deze zijn noodzakelijk voor bijvoorbeeld de warenmarkt. Onderzocht is of de kasten ondergronds kunnen worden geplaatst maar dat is vanuit beheer en onderhoud geen optie.

Het plan vraagt wel om bovengrondse verplaatsing van een klein aantal kasten, met name op het Gemeenteplein en wellicht ook op Wettertoer en/of Sieversstraat. In de vervolgfase wordt dit verder onderzocht en uitgewerkt.

terrassen

Van groot belang voor het welslagen van het inrichtingsplan is levensvatbaarheid van ondernemingen in het centrum. Die staat op dit moment onder druk. Met name in het noordelijk deel van de Dracht loopt de bezetting van winkelpanden terug.

Heel zichtbaar in een levendig straatbeeld zijn de horeca-terrassen. Verspreid over het centrum zijn die op verschillende plekken aanwezig. Het inrichtingsplan houdt daar uiteraard rekening mee en koestert deze plekken.

De uitstraling van de terrassen verschilt uiteraard per ondernemer. Wel is op veel plekken een behoefte aan het afzetten van de ruimte. De middelen die daarvoor worden gebruikt zijn verschillend in kwaliteit, en vragen soms veel aandacht.

visie inrichting openbare ruimte

beelden uit Atelier 1, 19 april 2023

Ateliers

Op 19 april, 31 mei en 3 oktober 2023 hebben de Ateliers plaatsgevonden. Hierin is op basis van de Centrumvisie met een forse groep ondernemers/bewoners en andere stakeholders teruggekoppeld hoe we vanuit de Centrumvisie het plantraject aan gingen vliegen, is in een grote participatiesessie veel input op de eerste ideeën opgehaald, is teruggekoppeld wat nadien met die ideeën is gedaan en is uiteindelijk een concept Voorlopig Ontwerp gepresenteerd.

De Ateliers waren voor het planproces erg belangrijk en hebben bijgedragen aan een gedragen ontwerp.

In de Ateliers is gewerkt aan de hand van de drie thema's op de volgende pagina. Deze thema's vormen de basis die onder het planconcept is gelegd.

denkrichting

Uit de Ateliers kwam de basisconclusie dat de nieuwe inrichting diende te raken aan de moodboards die de gewenste sfeer verbeelden. Het gaat om de sferen 'Klassiek' en 'Groen'. In het beeld hiernaast zijn deze moodboards gecombineerd.

vergroening

Het Kernwinkelgebied moet groener worden, we hanteren het principe "groen, tenzij...". Tegelijkertijd moet het centrum ook toegankelijk blijven als centrum. Denk aan consumenten, expeditieverkeer, warenmarkt en kleine evenementen. In ons plan wordt er gezocht naar een balans gezocht tussen verschillende aspecten zoals biodiversiteit, schaduwplekken, verblijfskwaliteit en noodzakelijke functionaliteiten.

In het ontwerp voor de buitenruimte willen we zoveel mogelijk groen boven maaiveld realiseren, hierbij kan worden gedacht aan bomen, verhoogde borders of meerstammige heesters.

De wens voor de beplanting is dat deze ook bijdraagt aan het creëren van een jaarrond aantrekkelijk beeld, bijdraagt aan de verduurzaming van Heerenveen en een positieve invloed heeft op de biodiverse waarde.

sfeer

Het Kernwinkelgebied heeft in de bestaande situatie een nogal harde en anonieme uitstraling. Het gebrek aan sfeer zorgt ervoor dat men niet voor langere tijd in het gebied blijft 'plakken'. Het streven is om de aantrekkingskracht van het winkelgebied te vergroten zodat mensen hier langer willen verblijven. Daarnaast is het ook van belang dat men weer trots kan zijn op het centrum van Heerenveen.

Om deze ambitie mogelijk te maken willen wij elementen introduceren die specifiek voor het gebied zijn. Denk hierbij aan een rijk beplantingsplan dat voor meer intieme plekjes zorgt, bijzondere verlichting, zitelementen op maat en verwijzingen naar de geschiedenis van de plek.

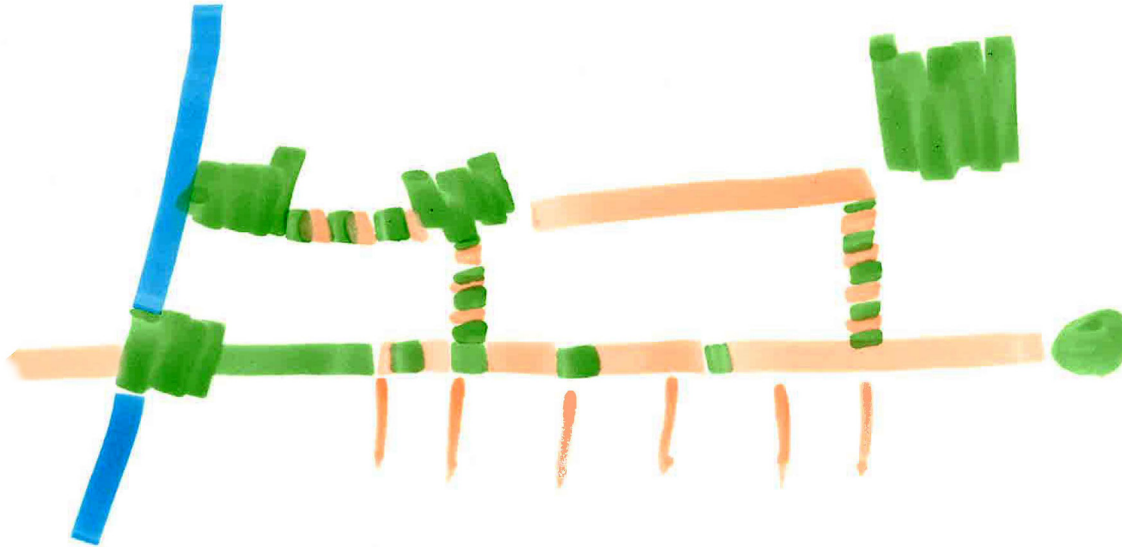
materialisatie

Voor de materialisatie van het gebied zal er gebruik worden gemaakt van hoogwaardige materialen met een warme, vriendelijke uitstraling.

Voor een deel van de verharding zullen de bestaande gebakken klinkers hergebruikt worden. Op andere plekken worden nieuwe klinkers toegevoegd die bijdragen aan de uitstraling van een hoogwaardige buitenruimte.

Hiermee maken we een plan dat er niet alleen mooi uitziet, maar ook in de toekomst duurzaam is en een goed beeld blijft garanderen.

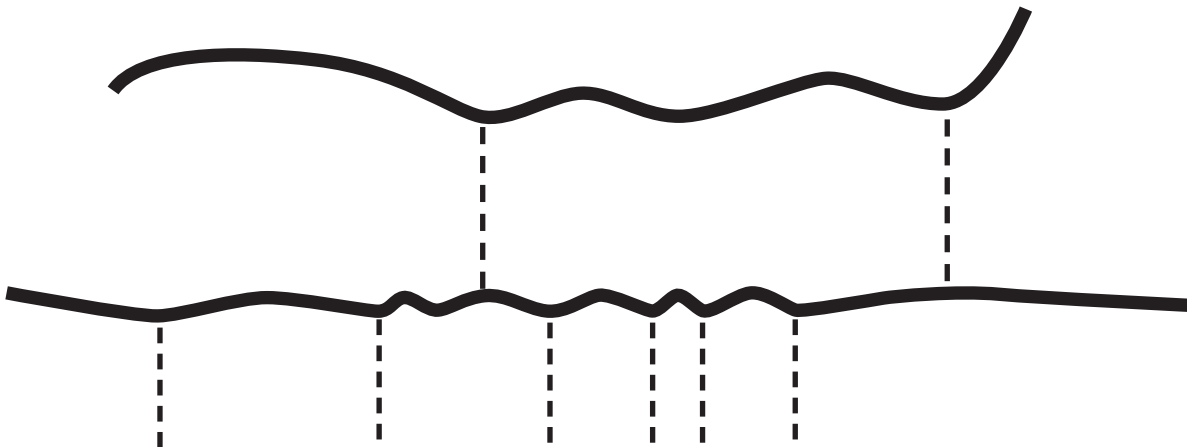

Onder het inrichtingsplan ligt het idee van het verbinden van de zijstraatjes en stegen uit het historisch weefsel van Heerenveen aan de Dracht en Sieversstraat. De Dracht en Sieversstraat verschillen in grote mate van elkaar. De Dracht is de historische drager met de authentieke gevels in de kenmerkende kleinschaligheid, de Sieversstraat heeft nieuwe grote bouwblokken en is een stuk breder dan de Dracht. Samenhang tussen beide straten, waarbij de verschillen in sfeer en karakter zeker een plek houden, is in het plan een belangrijke onderliggende gedachte. De 'hartlijn', die als een slingerlijn in de bestrating is opgenomen, brengt daarbij herkenbaarheid en ruimtelijke indeling. Deze hartlijn zorgt voor een patroon in de lange profielen, en deelt de ruimte op in vlakken die meer refereren aan de menselijke maat. Tussen en rondom deze lijn ontstaat ruimte voor groenvakken, zitelementen en terrasjes die op hun beurt weer zorgen voor meer luwe plekken en doorgaande lijnen. Zo ontstaat geborgenheid, en transformeert de lijn naar het vlak.

Een groot onderdeel van de visie op het Kernwinkelgebied was om het centrum van Heerenveen een herkenbaarheid te geven, een beeldmerk dat de bezoeker onthoudt. Met deze hartlijn ontstaat een uniek patroon dat ook alleen maar in Heerenveen past.

Een andere belangrijke vraag uit de Centrumvisie was om meer mensen naar Heerenveen te krijgen, en die vervolgens ook langer vast te houden. Doordat de hartlijn de beide gevelwanden in de profielen met elkaar verbindt ontstaat een letterlijke verbinding tussen de winkels, waarin mensen eerder geneigd zijn over te steken, de slinger te volgen, of even te blijven 'plakken' op de zitelementen tussen de groenvakken.

Tenslotte geeft de hartlijn aanleiding om de overige bestrating in de profielen te baseren op een golvende beweging. Deze sluit aan op de historische plek van de stoepenzone, maar wordt losser richting het midden van het profiel. Belangrijk in ieder geval is dat de golvende lijnen er voor zorgen dat er geen rijloper ontstaat, terwijl het expeditieverkeer en nood- en hulpdiensten wel de benodigde ruimte hebben.

C

uitwerking inrichting bovengronds

Het plangebied bestaat uit het Van Harenspad, het Gemeenteplein, de Minckelersstraat, Sieversstraat, Pleinweg en de Dracht. Elke van deze onderdelen heeft door de maat van het profiel, de aanwezige bebouwing en/of de relatie met de omgeving een eigen karakter. Toch is het ontwerp van het Kernwinkelgebied uitgegaan van een samenhangend geheel, waar met materialen en inrichtingsmiddelen tot een eenheid wordt gestreefd. Hierbij worden de verschillen tussen de plekken uiteraard gerespecteerd en gebruikt.

De hartlijn komt in zowel Dracht als Sieversstraat voor en zorgt daar voor een herkenbaarheid en samenhang tussen deze twee straten als drager van het centrum.

De beëindiging aan de Noordzijde van de Dracht sluit in de toekomst aan op de herinrichting van de overkluizing, die van Dracht Zuid verbijzondert en wekt door de afwijkende vormgeving van de bestrating een ander ruimtelijk beeld op. Datzelfde geldt op het Gemeenteplein, waar de hartlijn vanuit de Sieversstraat verbijzondert in een pleinvloer en een waterelement.

plek voor uitstallingen

groenvakken invoegen met vaste planten, heesters en bomen

historische plek stoepenzone

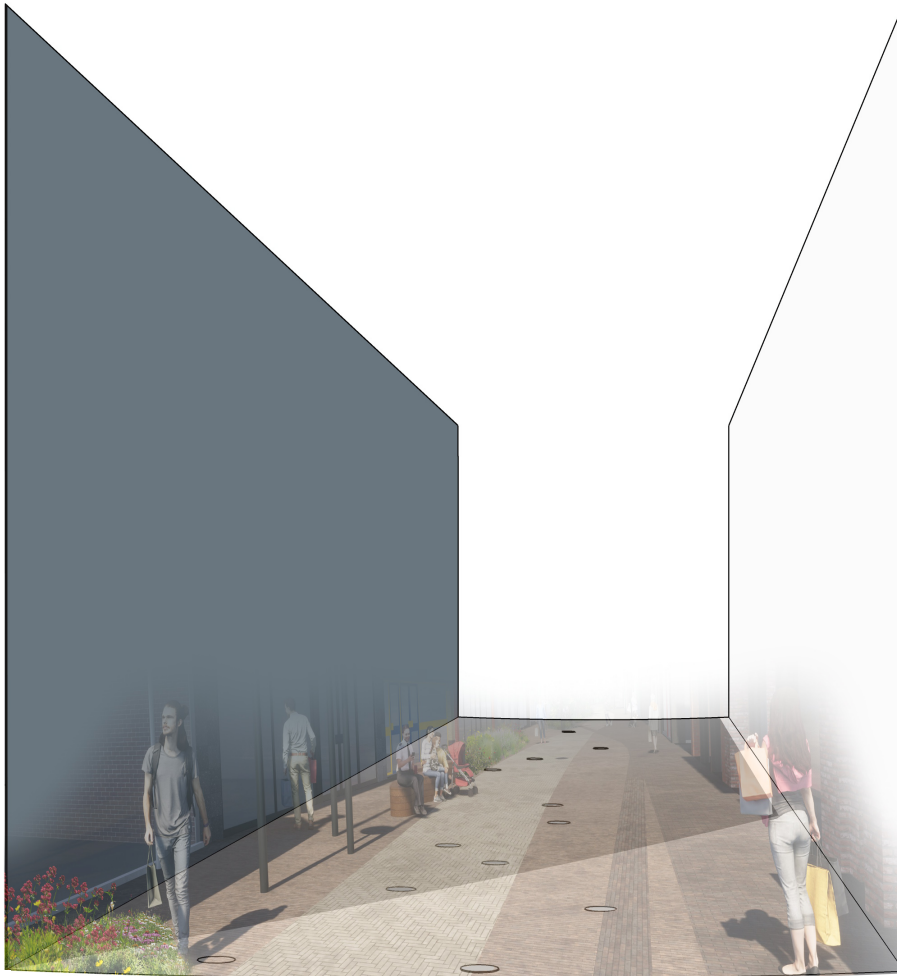
hartlijn, verbonden met de stoepenzone

rijloper, variërend in breedte

afwatering via kolken en op de groenvakken

kleefkracht toevoegen met veel zitelementen

afwatering

Het huidige profiel van de Dracht ligt hol, met een sleufgoot in het midden, in de Sieversstraat liggen aan weerszijden van de fietsloper sleufgoten.

Het voorstel voor beide straten is om het profiel hol te houden, zodat het afschot altijd van de gevels af ligt. Waar dat kan wateren we af op de plantvakken, maar op de meeste plekken zal het hemelwater worden afgevoerd via kolken. Deze hebben we 'gestrooid' in het plan liggen, zodat we door een groter, soms overdreven aantal kolken meer in vlakken kunnen afwateren dan in lijnen. Door toepassing van deze 'kolkenwolk' ontstaat bovendien een vormloze manier van afwatering, en behoudt de hartlijn de meeste aandacht in de profielen.

In de vervolgfase gaan we dit principe verder onderzoeken en technisch uitwerken. Onderzocht wordt dan bovendien of we met dit principe gebruik kunnen blijven maken van de bestaande riolering in de straten.

verlichting

Van groot belang voor het sociaal veilig en sfeervol houden van een centrumgebied, is te zorgen voor een aantrekkelijk lichtbeeld. Uiteraard zal de openbare ruimte volgens de richtlijnen verlicht zijn maar verlichting is ook een middel om de perceptie van een ruimte in de avond- en nachturen te veranderen.

Op dit moment is er in het plangebied vooral hangende verlichting aanwezig. Hiervoor zijn draden gespannen tussen de gevels. Als er geen gevel is, is er alsnog een paal neergezet. De hangende verlichting in de Dracht hangt in een rechte lijn boven de goot. Dit draagt bij aan het gevoel van de lange lijn, en dat maakt deze verlichting formeel en onpersoonlijk.

De draden worden rond de feestdagen gebruikt voor het ophangen van feestverlichting.

Verder komen in het centrum paaltoparmaturen voor, hoge masten en grondspots. Op het Van Harenspad staan klassieke lantaarns.

Uitgangspunt van de gemeente Heerenveen is 'donker waar het kan, licht waar het moet'. We willen dus spaarzaam omgaan met verlichting maar ontkomen er toch niet aan het intensief gebruikte Kernwinkelgebied van voldoende lichtkwaliteit te voorzien.

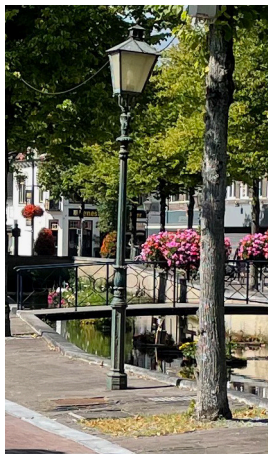
In het plan laten we alle draden hangen van de hangende verlichting. Omdat we de lange, onpersoonlijke lijn willen transformeren naar plekken met meer menselijke maat, halen we op sommige plekken de armaturen weg of verschuiven we ze aan de lijn. Hierdoor ontstaat een verlichtingsplan dat reageert op wat er op maaiveld gebeurt. Zo willen we bijvoorbeeld geen hangende verlichting boven een boom of groenvak. Aanvullend op de hangende verlichting plaatsen we hier en daar nieuwe paaltoparmaturen. Deze staan op een houten mast met een stalen voet. Daardoor ontstaat een wat zachter, natuurlijk en warm beeld in de dagsituatie.

De combinatie hangende verlichting-paaltoparmatuur geeft een 'gestrooid' beeld, zowel in de dag- als de nachtsituatie.

De klassieke lantaarns op het Van Harenspad/Lindegracht blijven gehandhaafd.

Tenslotte zal parallel aan het ontwikkelen van het inrichtingsplan een lichtontwerp opgesteld worden voor het aanlichten van bijzondere panden in het centrum.

Met alle nieuwe posities van armaturen wordt zorgvuldig gekeken of geen hinderlijke licht-inval ontstaat in panden.

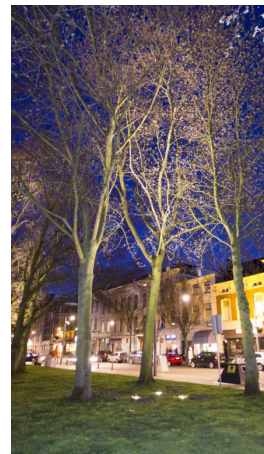
● klassiek armatuur

● hangende armatuur

● paaltop op houten mast met stalen voet

● grondspots

meubilair

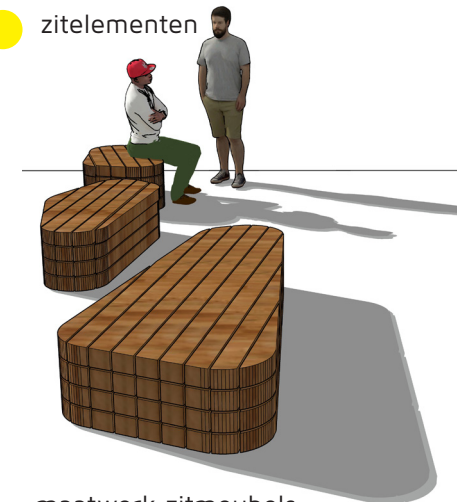
Een belangrijke doelstelling van de Centrumvisie is dat meer mensen naar het centrum dienden te komen, die vervolgens ook langer in het centrum zouden verblijven. Aantrekkelijk meubilair is daarvoor onontbeerlijk. Op dit moment is een aantal banken in het centrum stuk of verdwenen. Groen is er wel, maar voornamelijk in bakken. Dit draagt niet bij aan een duurzaam en kwalitatief ruimtelijk beeld.

Het inrichtingsplan biedt veel meer zitmogelijkheid dan op dit moment aanwezig. In de vormtaal van de groenvakken worden houten zitblokken gemaakt waarop mensen tijdens het winkelen even kunnen uitrusten, wachten of een ijsje eten. Kinderen kunnen er op spelen, en ze lokken uit tot een gesprek omdat ze steeds als groepje bij elkaar staan. De zitblokken hebben een bijzonder detail; elk element is vernoemd naar een andere schaats- of voetbalwinnaar.

Naast elk groepje zitelementen is een 100-liter afvalbak geplaatst. Hierbij houden we rekening met het hergebruik van de 14 bestaande Constructo 102-bakken. Deze worden door de leverancier teruggenomen, opgeknapt en teruggeplaatst.

- afvalbakken
- zitelementen

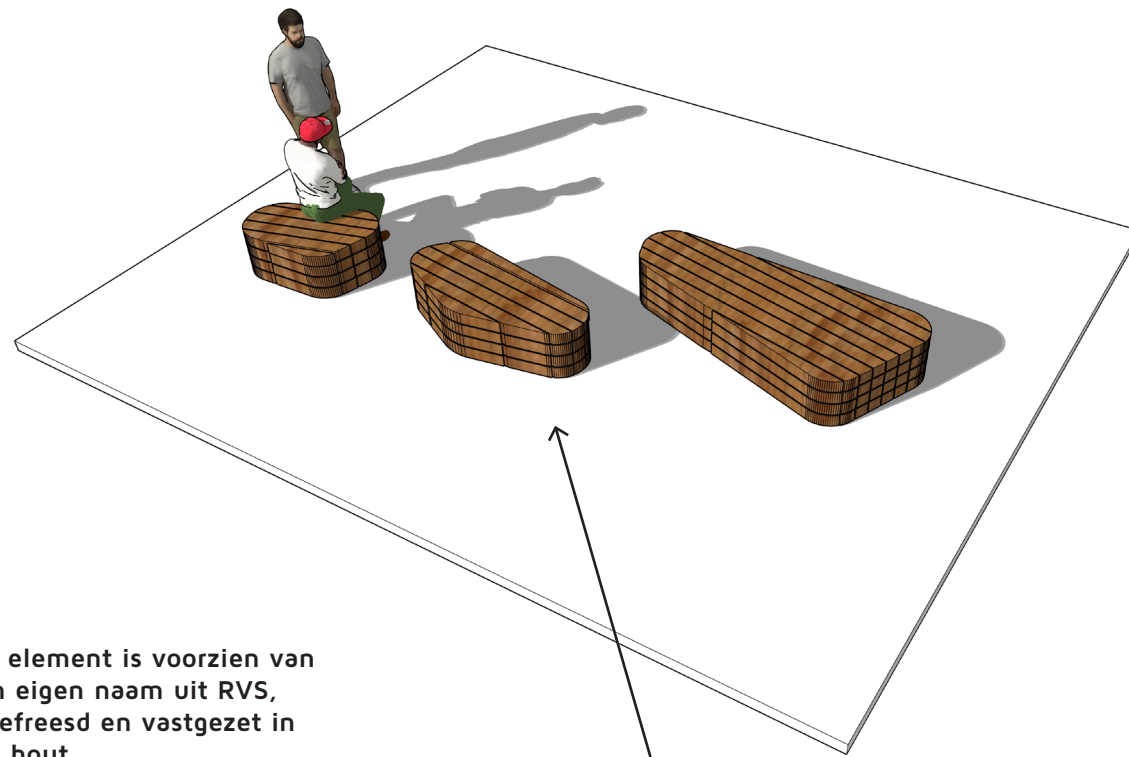
maatwerk zitmeubels

Constructo 102

elk element is voorzien van een eigen naam uit RVS, ingefreesd en vastgezet in het hout

in het hele Kernwinkelgebied komen drie afmetingen voor, die steeds herhaald worden

foto's: Grijsen

oplaadpunt in een aantal banken opnemen

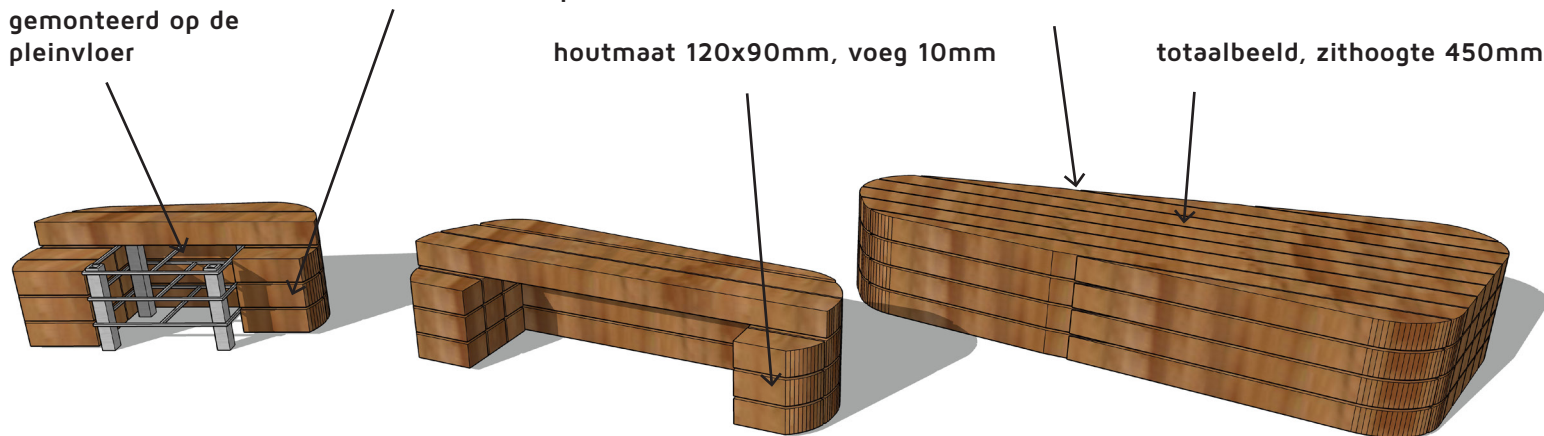
stalen frame, blind gemonteerd op de pleinvloer

houten slab, diepte 300mm

houtmaat 120x90mm, voeg 10mm

houtsoort: cumaru

totaalbeeld, zithoogte 450mm

vergroening

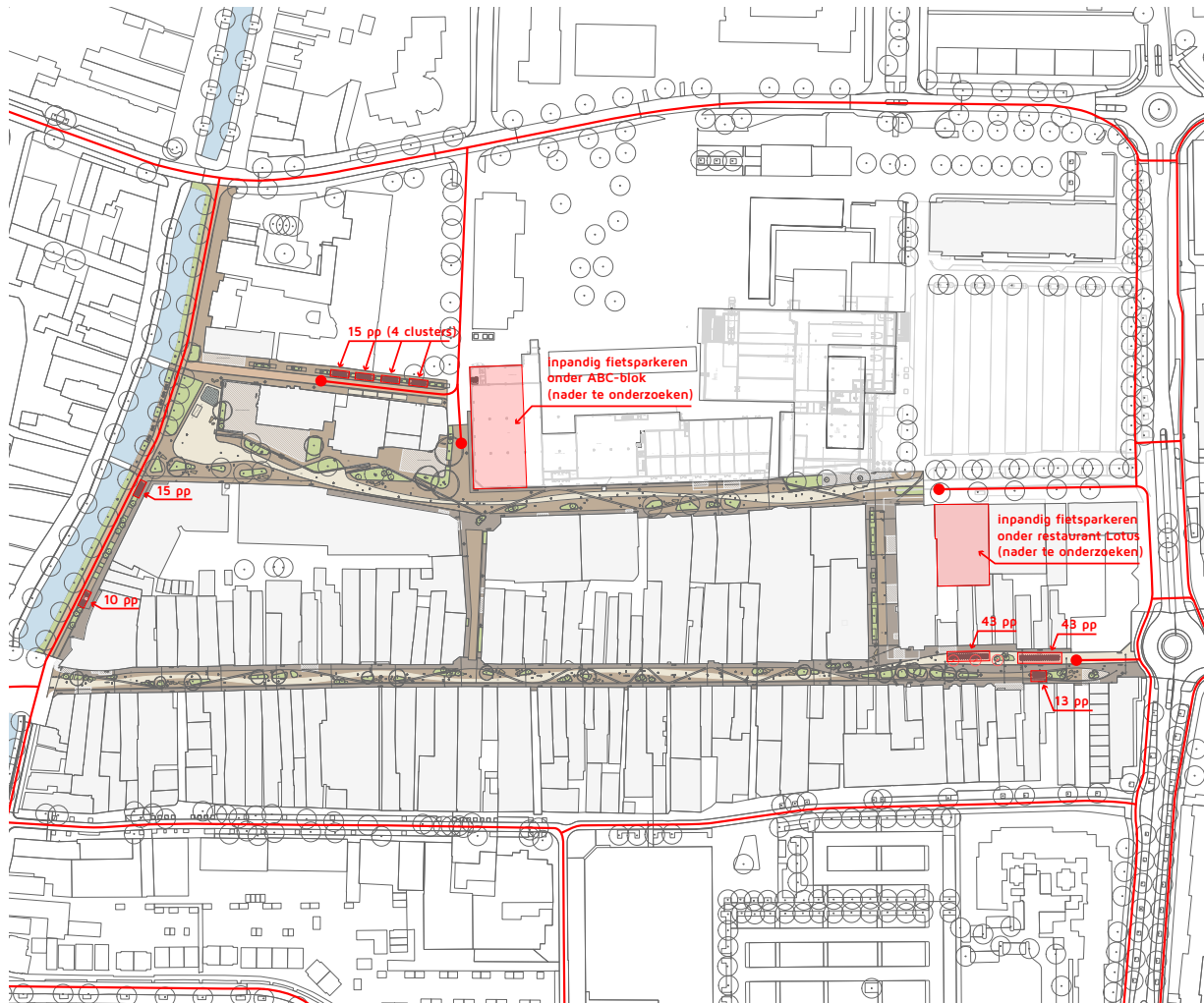
Eén van de hoofddoelen van de herinrichting van het Kernwinkelgebied is te komen tot een sterke vergroening. De enige vorm van vergroening komt op dit moment door kleine bomen/heesters die in bakken verspreid door het gebied staan, en deze vallen vaak weg in het straatbeeld, of staan juist in de weg.

Het toevoegen van groen op maaiveld is een belangrijk onderdeel bij het aantrekkelijker en toekomstbestendiger maken van het plangebied. Om een groener beeld binnen de kaders van de opgave te garanderen zullen er bomen, heesters, vaste plantenborders en mogelijk gevelgroen toegepast worden.

Naast het uitbreiden van de belevingswaarde draagt het nieuwe groen dus ook bij aan het klimaatbestendig maken van Heerenveen. Het groen helpt bijvoorbeeld om het winkelgebied in de heter wordende zomers af te koelen door het bieden van schaduw. Hierdoor blijft het winkelgebied ook in de toekomst een prettige plek om te verblijven. Daarnaast levert de beplanting een positieve bijdrage aan de biodiversiteit door het gebruik van een divers sortiment.

fietsverkeer

Op basis van de Centrumvisie is in het ontwerp op de entreepunten van het Kernwinkelgebied ingezet op het aanbieden van wat grotere aantallen fietsparkeerplaatsen. Zo wordt de bezoeker verleid de fiets daar te parkeren, en te voet verder te gaan. Deze stallingen zijn openbaar, niet overdekt, en comfortabel in maatvoering. Op het kaartje hiernaast is aangegeven waar deze zich bevinden en hoeveel fietsen er gestald kunnen worden.

geleidelijnen

Het nieuwe Kernwinkelgebied is zo inclusief mogelijk, wat betekent dat de toegankelijkheid zo groot mogelijk is voor zoveel mogelijk groepen. Het maaiveld is zo vlak mogelijk aangebracht, en alleen rondom 't Gerecht/La Fontaine zijn hellingbanen en trappen te vinden vanwege het bestaande hoogteverschil. Doorgang tussen gevels en plantvakken zijn ruim bemaat en met het in de bestrating aangebrachte kleurcontrast kunnen slechtzienden al een groot deel van Sieversstraat of Dracht betreden.

Niettemin is het van belang om op de plekken waar geen gidslijnen (kunnen) zijn een alternatief aan te brengen. In eerste instantie wordt gedacht aan het aanbrengen van een ribbellijn. De detaillering daarvan is nog nader te bepalen, die kan opgebouwd worden uit gevormde klinkers of een nadien aangebrachte epoxyhars.

Op de volgende pagina is een eerste aanzet gedaan.

uitstallingen

In het eerste Atelier met bewoners (19 april 2023) is een aantal thema's via de zogenoemde Mentimeter gepeild bij de zaal. Eén van deze thema's betrof de uitstallingen in het centrum. Op dit moment lijkt daar tijdens winkeltijden een wildgroei in te zijn ontstaan. Sommige ondernemers doen niks of leggen alleen een rode loper uit, andere proberen met zoveel mogelijk middelen boven de borden en vlaggen van de buurman uit te komen. Dit levert natuurlijk een onrustig en weinig stijlvol straatbeeld op.

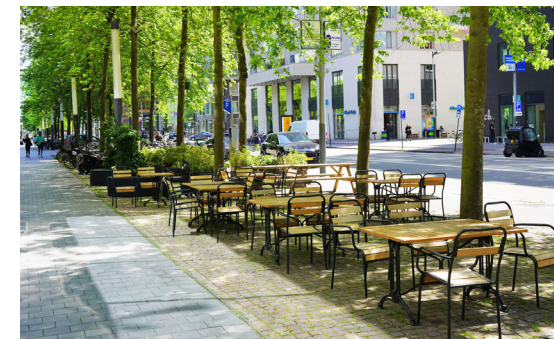
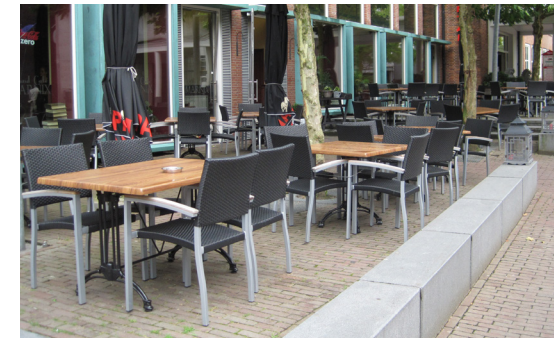
Veel stemmers stemden voor een rustiger beeld in de winkelstraten. Het plan dat nu is opgesteld voor de herinrichting maakt de profielen voller en de ruimte beperkter, juist om meer geborgenheid en 'gezelligheid' op te wekken en minder een verloren gevoel en onpersoonlijkheid.

In die vollere profielen, die met name een groene uitstraling krijgen, zullen uitstallingen minder goed passen. Wij gaan met ondernemers in gesprek over een actualisering van het uitstallingenbeleid, waarbij het streven is te komen tot een rustiger straatbeeld. Dat kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door het beperken van uitstallingen, en/of compactere, maar kwalitatief hoogwaardige uitstallingen.

Op deze pagina is een aantal referenties afgebeeld van andere gemeentes. Deze beelden geven wat ons betreft een positief, rustig beeld van reclame, uitstallingen en terrassen. De ervaring is dat het winkelend publiek overwegend positief is over het uit het straatbeeld verwijderen van winkelinventaris, vlaggen, borden etc en het weer in beeld brengen van de winkel zelf.

Het actualiseren van het uitstallingenbeleid volgt na oplevering van het ontwerp. Een helder beleid, dat voor alle ondernemers in het gebied geldt, is belangrijk, zodat partijen op basis van nieuwe spelregels op een goede manier met hun promotie kunnen omgaan

beplanting om lange zichtlijn te doorbreken

margezone voor eventuele uitstallingen

D

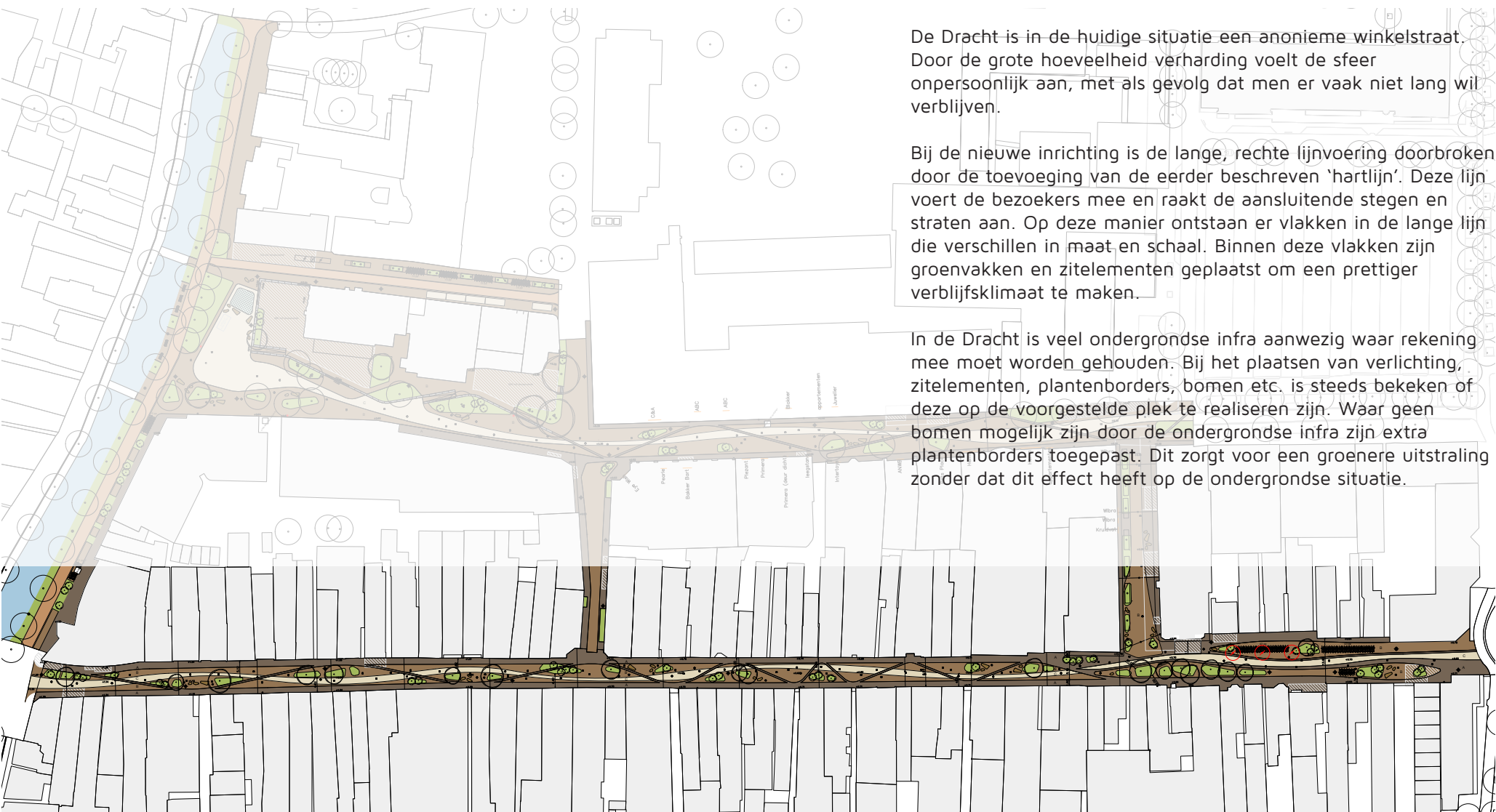
uitwerking inrichting deelgebieden

Op de volgende pagina's wordt het inrichtingsplan per onderdeel toegelicht. We houden daarbij het kaartje aan zoals hiernaast getoond.

Belangrijk uitgangspunt voor het plan is een integrale benadering, waarbij de afzonderlijke straten en plekken zeker een eigen signatuur behouden. De Dracht is daarin de relatief smalle hoofdwinkelstraat, Minkeliersstraat en Pleinweg de verbindingstraten naar de Sieversstraat, die als secundaire winkelstraat kan gelden en de overgang maakt naar nieuwbouw. De Sieversstraat verbindt bovendien twee belangrijke pleinen, waarbij het Gemeenteplein een prachtige verblijfsplek gaat worden rondom de terrassen. Het Van Harenspad toont als een kade aan de Schoterlandse Compagnonsvaart en maakt de aansluiting op het noordelijk deel van het centrum.

Deze veelheid aan plekken en sferen brengen we samen in een totaalplan, waarin binnen de samenhang altijd ruimte is voor verscheidenheid.

De Dracht is in de huidige situatie een anonieme winkelstraat. Door de grote hoeveelheid verharding voelt de sfeer onpersoonlijk aan, met als gevolg dat men er vaak niet lang wil verblijven.

Bij de nieuwe inrichting is de lange, rechte lijnvoering doorbroken door de toevoeging van de eerder beschreven 'hartlijn'. Deze lijn voert de bezoekers mee en raakt de aansluitende stegen en straten aan. Op deze manier ontstaan er vlakken in de lange lijn die verschillen in maat en schaal. Binnen deze vlakken zijn groenvakken en zitelementen geplaatst om een prettiger verblijfsklimaat te maken.

In de Dracht is veel ondergrondse infra aanwezig waar rekening mee moet worden gehouden. Bij het plaatsen van verlichting, zitelementen, plantenborders, bomen etc. is steeds bekeken of deze op de voorgestelde plek te realiseren zijn. Waar geen bomen mogelijk zijn door de ondergrondse infra zijn extra plantenborders toegepast. Dit zorgt voor een groenere uitstraling zonder dat dit effect heeft op de ondergrondse situatie.

heesters en bomen waar dat kan

terras geabsorbeerd tussen de plantvakken

de langgerekte ruimte blijft bestaan
maar wordt ingevuld met menselijke
maat

frans terras op de stoepenzone

kwaliteit door toepassing van gebakken klinkers

houten lichtmast

meanderende lijnen sluiten op termijn aan
op het ontwerp voor de overkluizing

Dracht Zuid

groenvakken voor biodiversiteit en afwatering

afwatering via kolken

fietsparkeren

stroken verharding delen de ruimte in

Gemeenteplein/Wettertoer

Het Gemeenteplein is op dit moment een vrij hard plein, bestaande uit Belgisch hardsteen. Dit materiaal is zowel in droge als natte toestand vrij glad en draagt niet echt bij aan een gezellige uitstraling rondom de terrassen. Met verplaatsbare groenbakken het Boska-project is al een andere sfeer oproepen, die duidelijk maakt dat het invoegen van groen een grote meerwaarde gaat bieden.

Het plein is een terrassenplein. 't Gerecht en Het Postkantoor liggen aan de noordzijde aan de Schoterlandse Compagnonvaart, en La Fontaine markeert de overgang van Sieversstraat naar Wettertoer. Een prima en levensvatbare uitgangssituatie voor de nieuwe situatie.

Het plein vormt de beëindiging van de taal van de twee winkelstraten, waar de hartlijn de ruimte indeelt en organiseert, en waar verschillende groenvakken beplanting, heesters en bomen toevoegen. Die taal zet door over Wettertoer, waar de hartlijn een natuursteen zitrand wordt die het bestaande hoogteverloop formaliseert, en uiteindelijk het terras van 't Gerecht omarmt. Ten westen van het terras ligt een waterelement in de vloer, waaruit bedriegertjes zorgen voor verkoeling en beweging. Een dergelijk element voegt op warme dagen een enorme meerwaarde toe aan de verblijfskwaliteit en bruikbaarheid van een plein en werkt als een magneet voor kinderen.

Aan de buitenranden van de pleinvloer liggen groenvakken met laag blijvende beplanting rondom de bestaande bomen. Deze vakken zorgen voor wat omslotenheid rondom de vloer zonder het zicht op de historische gevels te blokkeren. Op het Gemeenteplein is een 'hard' pleindeel beschikbaar voor de warenmarkt en kleine evenementen.

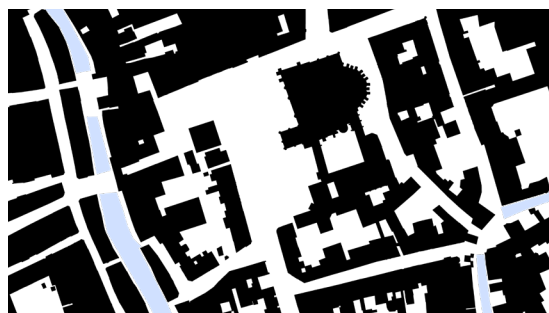
Gemeenteplein Heerenveen

Waagplein Leeuwarden

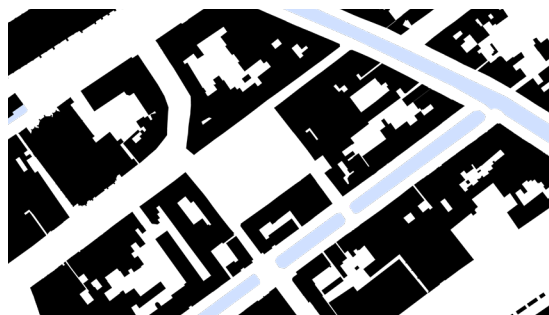
Vismarkt Groningen

Domplein Utrecht

Wilhelminaplein Leeuwarden

Beestenmarkt Delft

Het Gemeenteplein vormt samen met Wettertoer een pleinruimte in het stedelijk weefsel. Het heeft een rechthoekige vorm, als men bedenkt dat de gebouwen van La Fontaine/Expert/'t Gerecht niet langs maar op het plein staan. De maat is ongeveer 115x50m.

In Nederland zijn in de steden vergelijkbare plekken te vinden, al dan niet aan een gracht of vaart. Wij hebben goed naar deze referenties gekeken bij het ontwerp van het Gemeenteplein.

Waagplein Leeuwarden: een harde vloer, bomen in boomspiegels, verspreid staande zitelementen, alleen visueel contact met het water, levendigheid komt van de winkels in de plinten, fietsparkeren aan de koppen.

Vismarkt Groningen: een harde natuursteen vloer met bomenrijen aan weerszijden. Buiten markttijden is het plein erg leeg. Het maakt de klassieke gevel van de Korenbeurs wel monumentaal.

Domplein Utrecht: een hard, leeg en vrij donker en winderig plein, geheel gewijd aan de geschiedenis van deze plek.

Wilhelminaplein Leeuwarden: voorplein van het museum, terrassen aan beide zijanten, bomen in de vloer, zitmeubels rondom de bomen, 's avonds bijzondere verlichting, hoofdvak is afwijkend in materialisatie.

Beestenmarkt Delft: charmant, klassiek Hollands plein, aan vier zijden omgeven door horeca-plinten en met terrassen op het middenvlak. Fors dak van oude platanen op het hele plein.

bedriegertjes in de pleinvloer

terras 't Gerecht optillen

plantvak rondom de bestaande bomen

houten zitelementen

pleinvloer die ook geschikt is voor kleinere evenementen

kleefkracht toevoegen met lange zitranden

afwatering via kolken

houten zitelementen

bedriegertjes in de pleinvloer

rijloper naar fietsenstalling ABC-complex

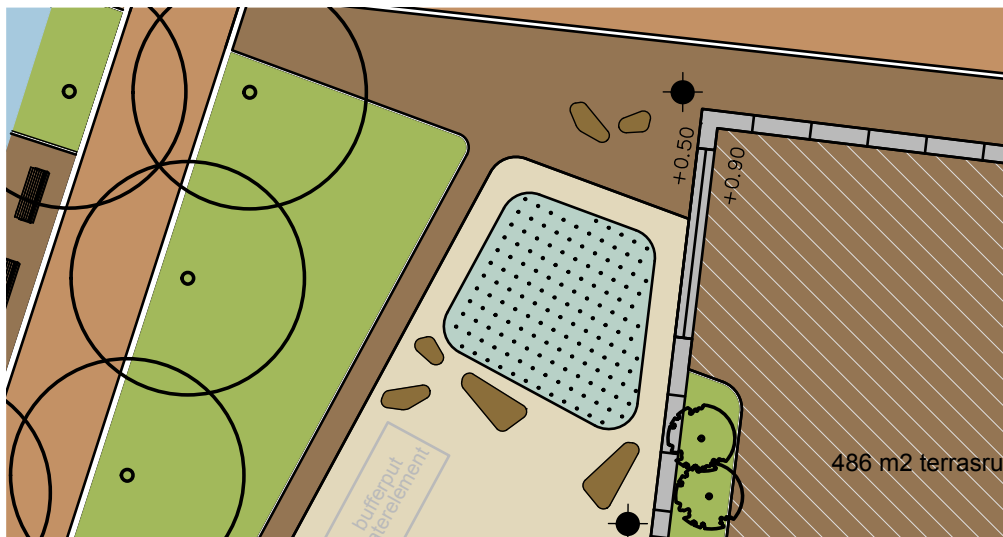

bestaande bomen opnemen in het plan

kleefkracht toevoegen met lange zitranden

Op deze kaart is voor zowel de terrassen als voor de beschikbare ruimte voor evenementen het oppervlak aangeduid.

input in de tekst en foto's: Rots Maatwerk

Het waterelement op het Gemeenteplein vormt een belangrijk onderdeel van het plein-ontwerp. Het vormt de beëindiging van de hartlijn uit de Sieversstraat/Wettertoer en geeft het thema 'water' mee aan deze plek aan de Compagnonsvaart. In het gebruik zal het watervlak een magneet zijn voor vermaak voor jong en oud. Het vlak lijkt uit met twee cortenstalen goten aan weerszijden van een halfverhard vlak. Deze goten vangen hemelwater op en zijn vanwege vervuiling niet gekoppeld aan het waterelement. Visueel sluiten ze wel aan.

Het waterelement zelf is gematerialiseerd in de natuursteen tegels die nu op het Gemeenteplein liggen. Deze tegels worden opgeruwd zodat we minder glad zijn. Ze worden met een hechtbrug verbonden en zijn gefundeerd op splitbeton+puinfundatie. Van groot belang is een goede opsluiting rondom; deze wordt ook samengesteld uit hergebruikt natuursteen en ligt waterpas.

De waterspiegel ligt 3cm lager dan de rand en ligt op 2% afschot naar een natuursteen goot in het midden.

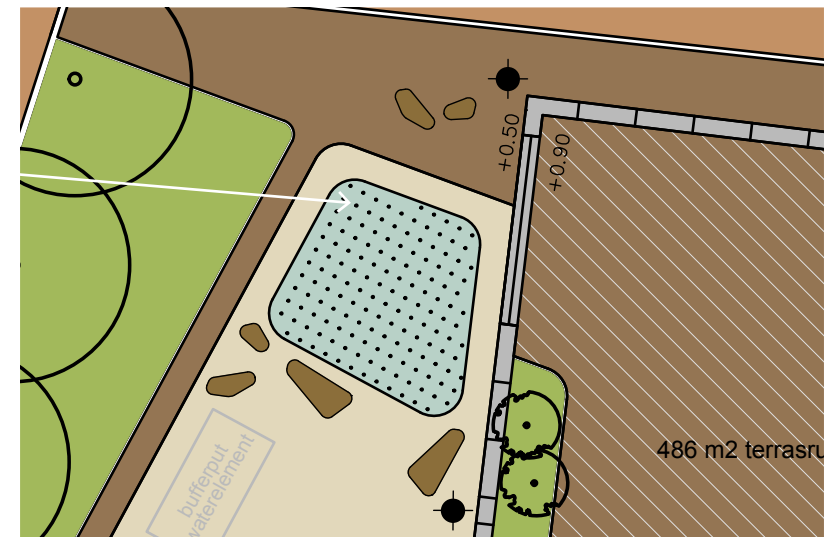
Om het water continue te kunnen filteren en daarmee van goede kwaliteit te houden, dient het steeds in beweging te blijven. Dit kan door de afvoerpunten ook als opvoerpunt in te zetten. Water wat opgebracht wordt, kan dan overstromen bij de overloopgoot, en retour stromen naar de buffer.

Bovendien spuiten door het watervlak heen een aantal bedriegertjes. Het leuke hieraan is dat het beeld van de fontein anders is als er geen water in het vlak staat, dan wanneer er wel water in het vlak staat. Het vlak stroomt vol zodra de afvoer van de lage afvoerpunten in de technische ruimte dicht wordt gezet met een gestuurde klep.

De buffer is 4.80x2.40x2.80m en ligt in de pleinvloer naast het waterelement. De twee gasgeveerde deksels zijn vormgegeven als deel van de vloer en wordt afgewerkt met gebakken klinker in het bestratingsverband van het plein.

In de vloer van het Gemeenteplein is een aantal in natuursteen aangebrachte kindertekeningen opgenomen. Deze tekeningen vormen een prachtig, persoonlijk detail en worden in het plan hergebruikt. Het voorstel is ze in de rand van het waterelement op te nemen. Zo blijven ze zichtbaar, en zien de kinderen van nu de tekeningen van toen.

Het Van Harenspad is de zuidoever van de Schoterlandse Compagnonsvaart. De huidige vorm is een kade, en dat past ook bij het historisch beeld.

De betekenis van het Van Harenspad voor het Kernwinkelgebied is tot nu toe erg mager. Toch is dit de plek waar het centrum de vaart aanraakt, en waar twee voetgangersbruggetjes de overzijde (Lindegracht) bij het centrum betrekken. In het ontwerp wordt het Van Harenspad wat minder anoniem, en een stuk groener.

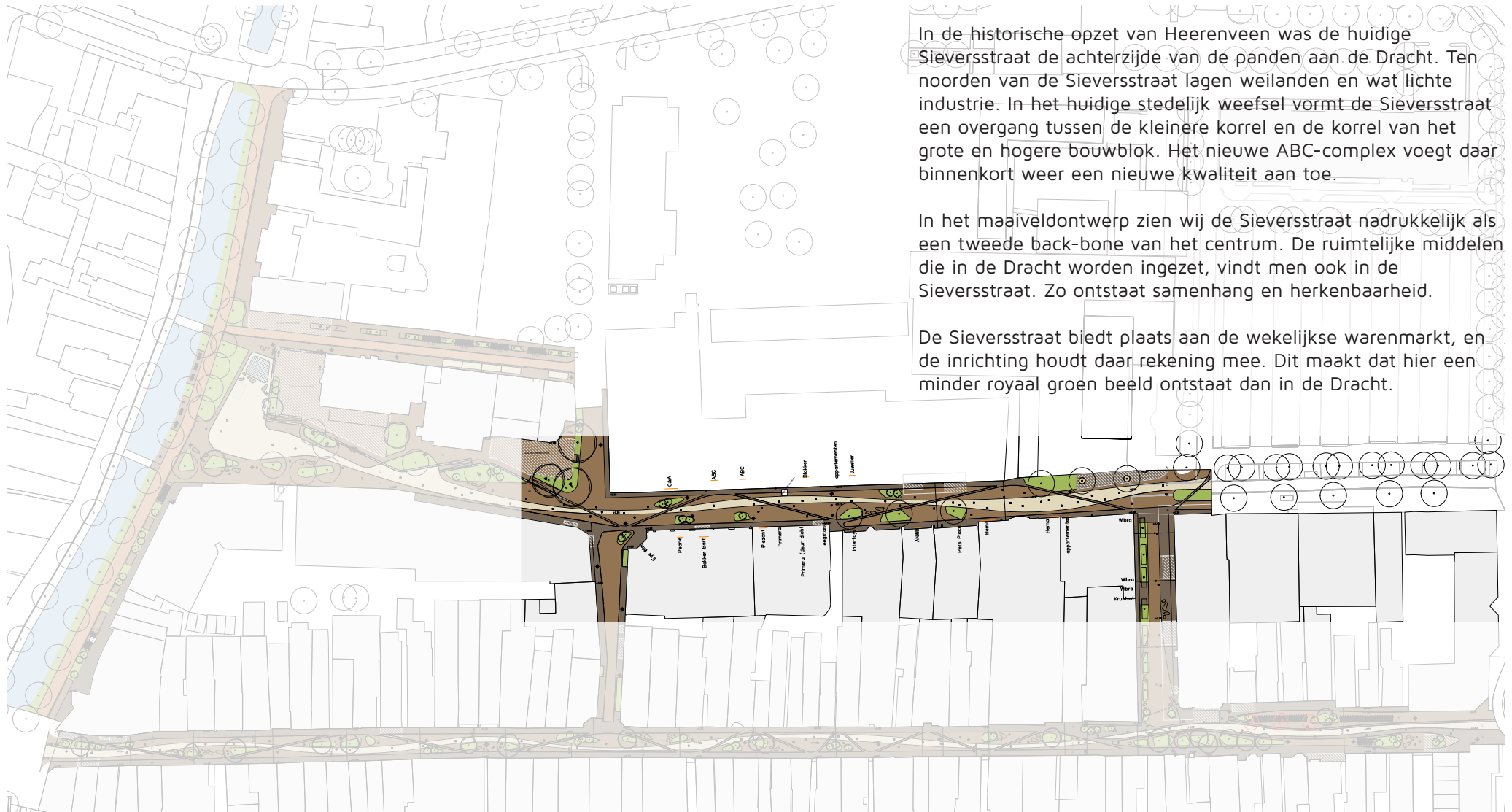
De verharding tussen de lindes wordt ten noorden en zuiden van het Gemeenteplein vervangen door beplanting, en op de kade ter plaatse van het Gemeenteplein worden tussen de bomen banken gezet.

In het profiel tussen Gemeenteplein en Dracht worden ook aan de zuidzijde groenvakken ingevoegd, zodat een strook ontstaat waarin ook fietsparkeren kan worden opgelost.

De huidige rijloper voor autoverkeer blijft gehandhaafd.

Sieversstraat

In de historische opzet van Heerenveen was de huidige Sieversstraat de achterzijde van de panden aan de Dracht. Ten noorden van de Sieversstraat lagen weilanden en wat lichte industrie. In het huidige stedelijk weefsel vormt de Sieversstraat een overgang tussen de kleinere korrel en de korrel van het grote en hogere bouwblok. Het nieuwe ABC-complex voegt daar binnenkort weer een nieuwe kwaliteit aan toe.

In het maaiveldontwerp zien wij de Sieversstraat nadrukkelijk als een tweede back-bone van het centrum. De ruimtelijke middelen die in de Dracht worden ingezet, vindt men ook in de Sieversstraat. Zo ontstaat samenhang en herkenbaarheid.

De Sieversstraat biedt plaats aan de wekelijkse warenmarkt, en de inrichting houdt daar rekening mee. Dit maakt dat hier een minder royaal groen beeld ontstaat dan in de Dracht.

bestaande draden verlichting laten hangen voor feestdagen

kleefkracht toevoegen met houten zitelementen

armaturen met houten masten

ruimte voor de warenmarkt

hartlijn als motief

afwatering via kolken

groenvakken voor biodiversiteit en afwatering

beeld uit het VO

Minckelersstraat

De Minckelersstraat telt zes adressen en vormt een korte verbindingsstraat tussen de Dracht en het nieuw te bouwen ABC-complex. Via deze straat en de Pleinweg kan men het winkelrondje lopen. Hoewel kort, is hij dus van belang voor het winkelcircuit en in de toekomst voor de verbinding van de Dracht met het Ernst van Harenplein.

Er is een drietal aspecten die zorgen voor een relatief stenige inrichting. Van gevel tot gevel ligt de ondergrond vol met kabels en leidingen. Dat maakt het planten van bomen onmogelijk. Daarnaast moet de straat toegankelijk blijven voor expeditieverkeer en nood- en hulpdiensten. Tenslotte ligt er aan de oostzijde van het profiel een aantal terrasjes.

In het plan hebben we daar waar het kan de stoepenzone vervangen door een groenvak tegen de gevel. Hierbij houden we rekening met bovenstaande, maar ook met de gevels, voordeuren etc.

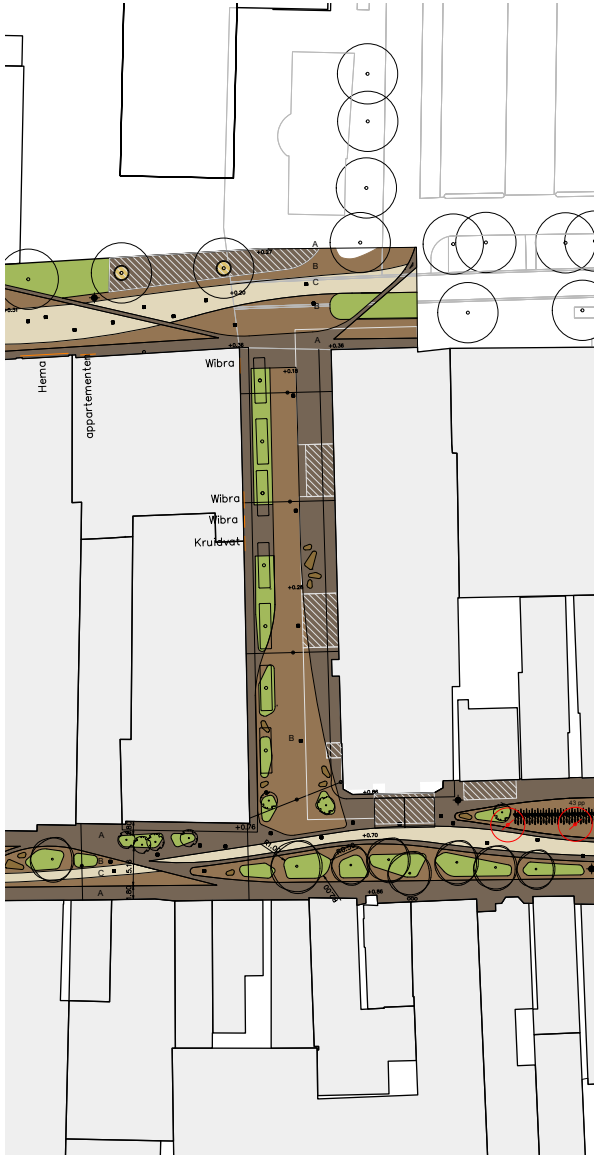

plantvak op de hoek Sieversstraat

stoepenzone vervangen door plantvakken waar dat kan

armaturen met houten masten

Pleinweg

Wat voor de Minckelersstraat geldt, geldt ook voor de Pleinweg. Dit is een korte maar belangrijke straat in het winkelrondje. Het huidige profiel is al beplant met leibomen, en deze behouden we in het nieuwe plan. Wel worden onder de bomen de boomroosters vervangen door plantvakken. Vanwege de benodigde draaicirkels voor expeditieverkeer vanuit beide zijden van de Dracht is het niet mogelijk meer plantvakken toe te voegen.

De materialisatie wordt aangepast in lijn met de rest van de herinrichting. Hierbij wordt de koppeling gezocht met de vormgeving van de Minckelerstraat, met een verbijzondering in de aansluiting met de Dracht.

Op de hoek met de Dracht komen zitelementen, zodat ook daar meer verblijfsfunctie ontstaat.

bestaende leibomen behouden

boomroosters vervangen door plantvakken

houten zitmeubels houden de bezoekers even vast

ruimte voor terrassen

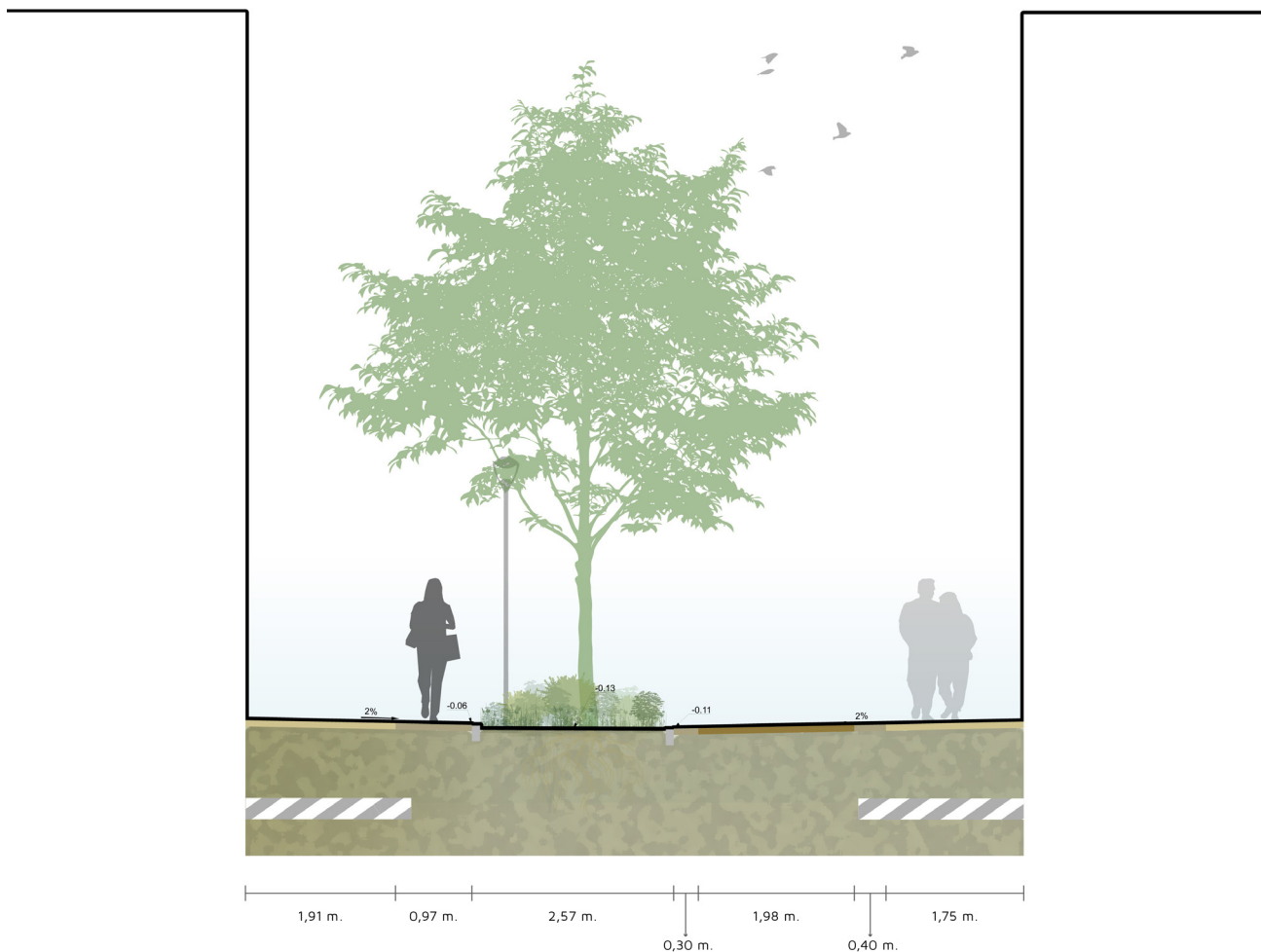

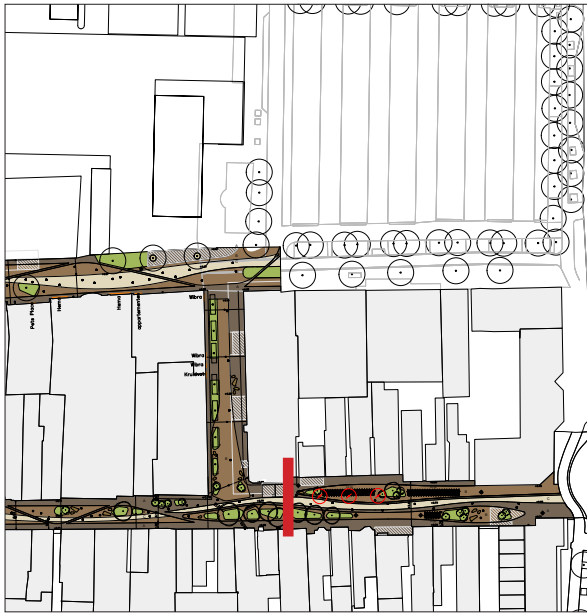
doorsnede 1

Het huidige holle profiel in de Dracht blijft gehandhaafd. De manier van afwateren verandert wel. Waar mogelijk gaat het hemelwater naar de plantvakken, en het overtollige water wordt weggevoerd via kolken in de bestrating.

De draden van de huidige hangende verlichting laten we allemaal hangen, maar de armaturen passen we we soms wel aan. Ook worden paaltoparmaturen bijgeplaatst.

Tussen de groenvakken en de gevels is steeds minimaal 1.50m vrije ruimte.

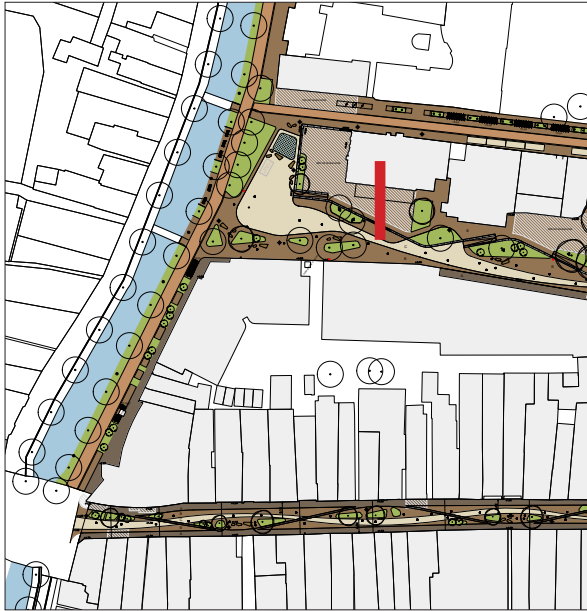

doorsnede 2

Dit profiel is in opzet gelijk aan dat van Dracht Noord, maar veel breder. Het bestratingspatroon verbreed ook, en mondt hier uit in een aantal naast elkaar gelegen banen verharding.

doorsnede 3

Het bestaande hoogteverschil (circa 60cm) tussen het huidige maaiveldpeil in Wettertoer en de dorpels van Expert en La Fontaine kan prachtig worden benut voor het toevoegen van een zitrand. Hiermee volgen we de doelstelling uit de Centrumvisie, waarin meer 'kleefkracht' wordt gewenst. Bijkomend voordeel is dat de horecaterrassen zo een mooie afscheiding hebben van de voetgangersstromen.

doorsnede 4

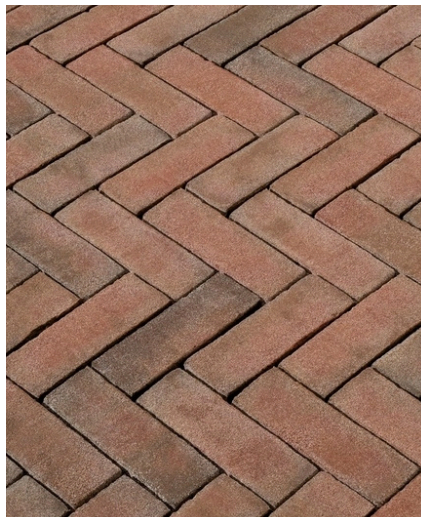
In de Sieversstraat wordt net zoals in de Dracht vastgehouden aan een hol profiel. Hier is wel minder ruimte voor vergroening door de (wekelijkse) aanwezigheid van de warenmarkt. Op een aantal strategische plekken is echter wel ruimte voor vaste plantenborders met heesters.

De verlichting zal een mix worden van de bestaande hangende verlichting met nieuwe paaltoparmaturen.

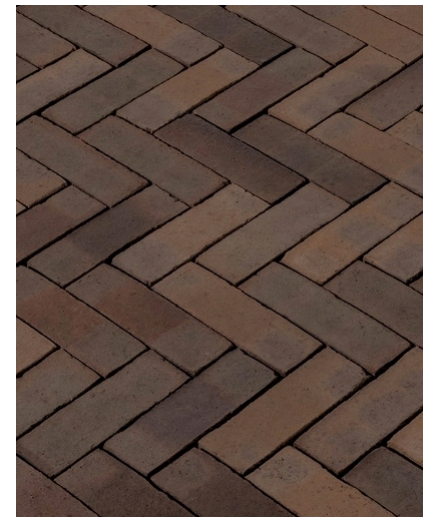
A stoepenzone
straatbaksteen zoals bestaand

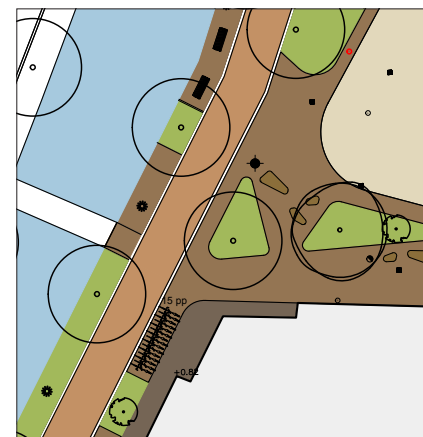
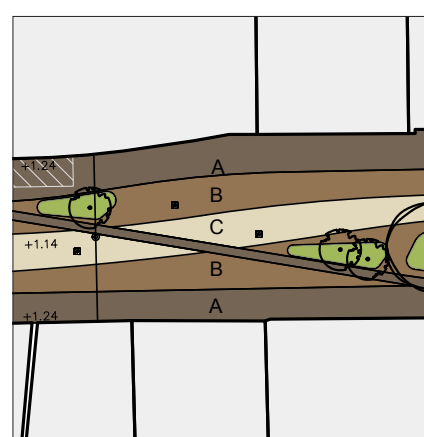
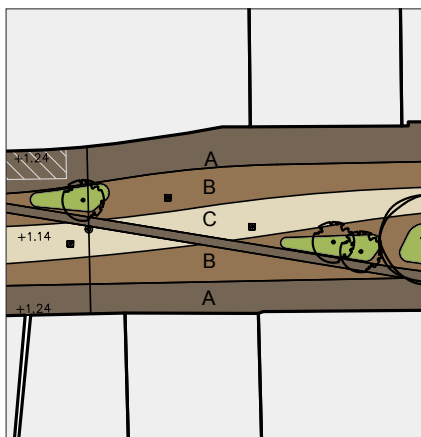
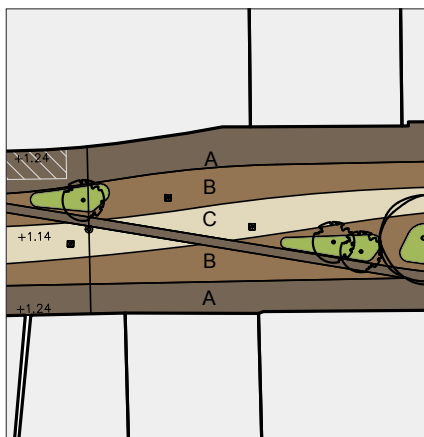
B straatprofiel
straatbaksteen WF85
Bergerac rood-bruin genvanceerd og
halfsteens verband

C straatprofiel
straatbaksteen DF85
Roussillon grijs og
elleboogverband

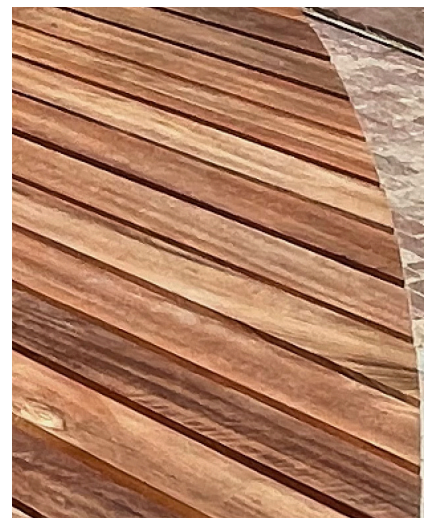

D fietsloper
straatbaksteen DF85
Cadiz paars-bruin genvanceerd og
keperverband

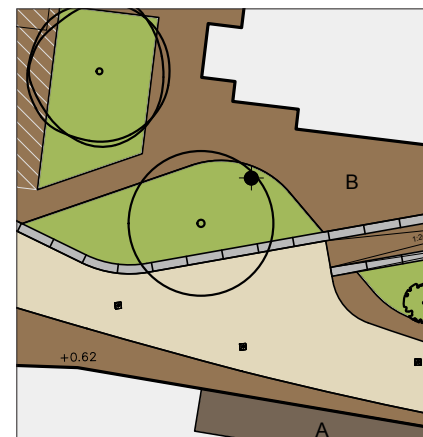
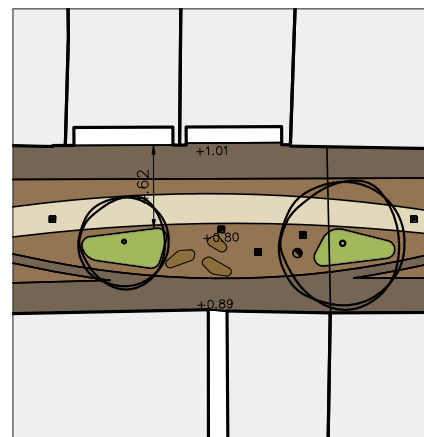
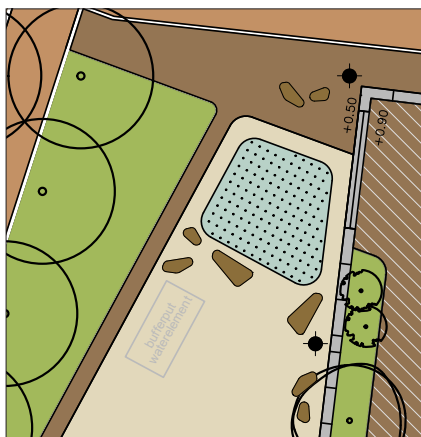
F natuursteen waterelement
hergebruik tegels Gemeenteplein
opgeruwd met zuurbehandeling

zitelementen
hout, op maat gemaakt
drie afmetingen

zitranden
natuursteen, graniet Peking Grey

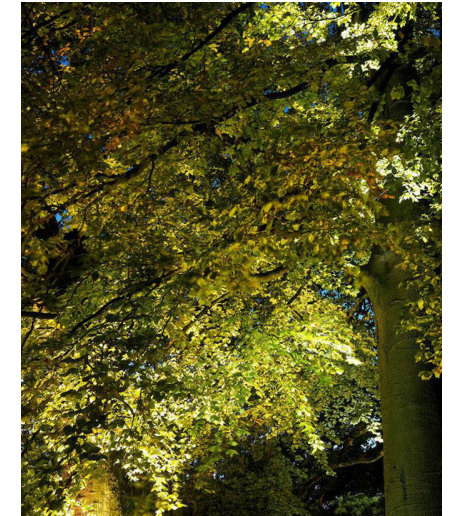
verlichting
klassieke paaltop, bestaand

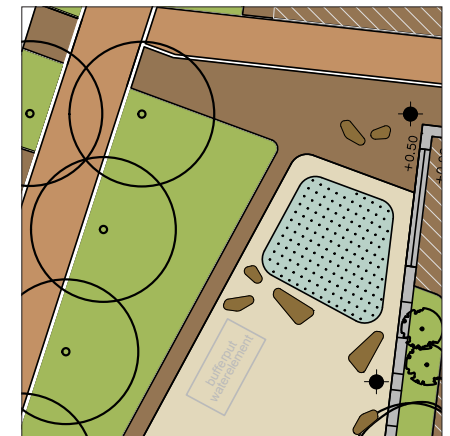
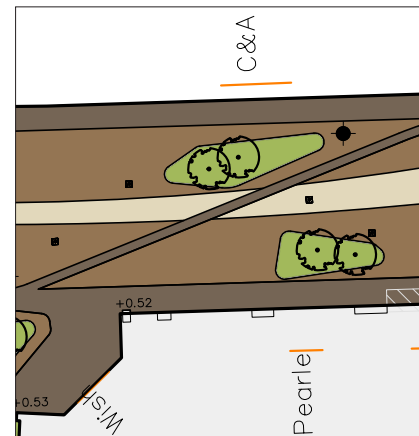
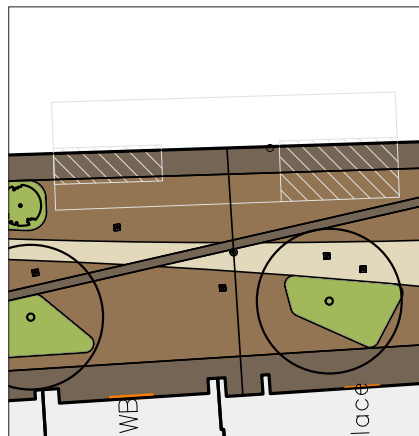
verlichting
hangend, armatuur ntb

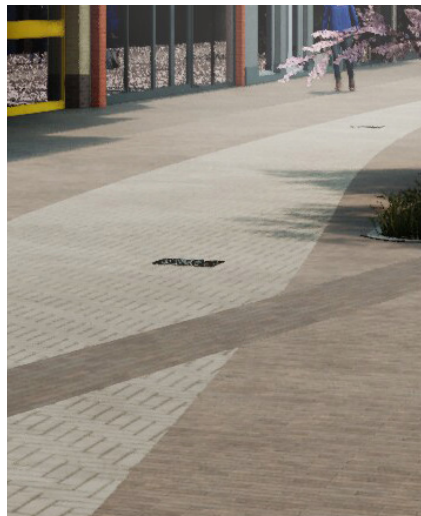

verlichting
paaltoparmaturen, lph 4m
houten mast, armatuur ntb

verlichting
uplighter
armatuur ntb

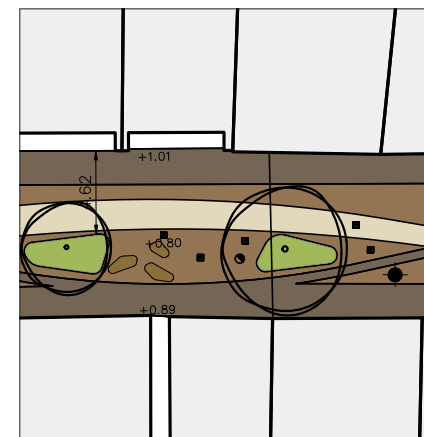
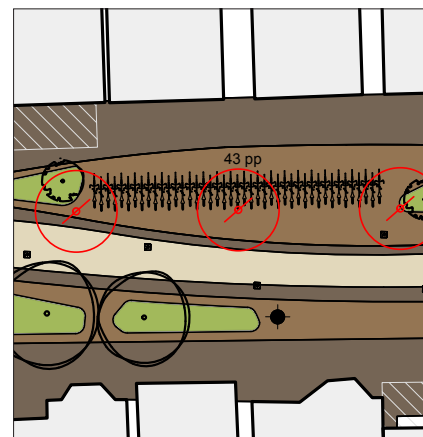
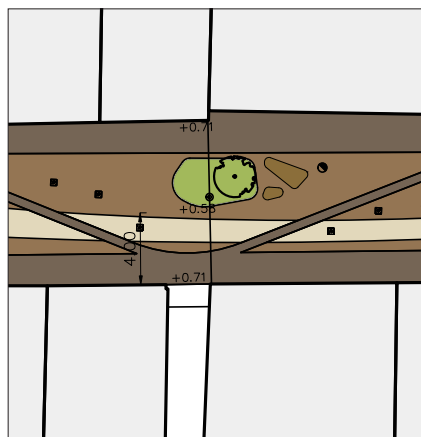
straatkolken
op maat gemaakte Heerenveen-kolk

fietsparkeren
type en kleur

afvalbakken
Grijsen Constructo 102 (100l)
hergebruik, kleur ntb
hartlijn toegevoegd als detail

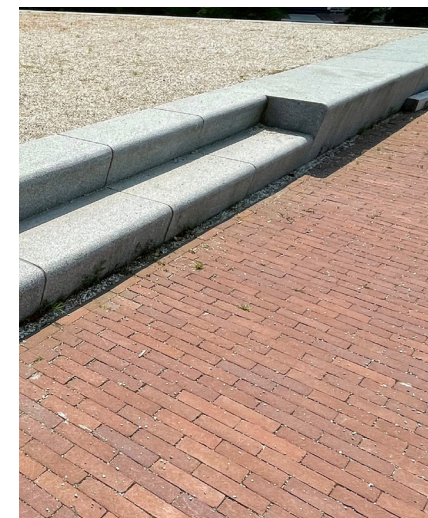

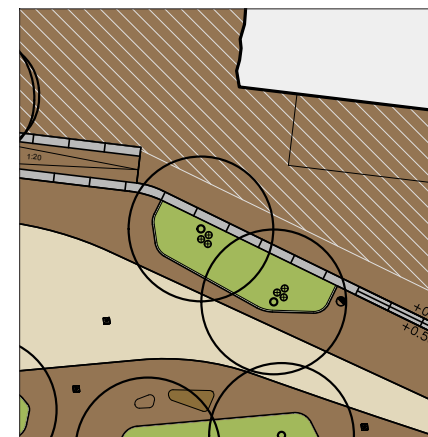
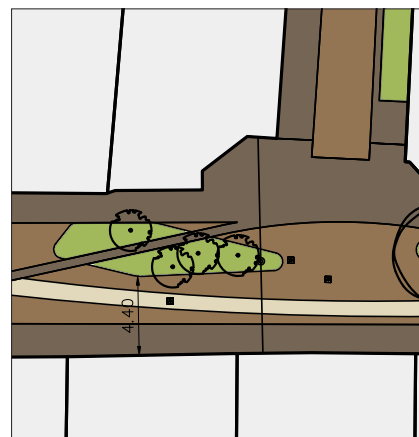
toegankelijkheid
geleidelijnen, epoxyhars

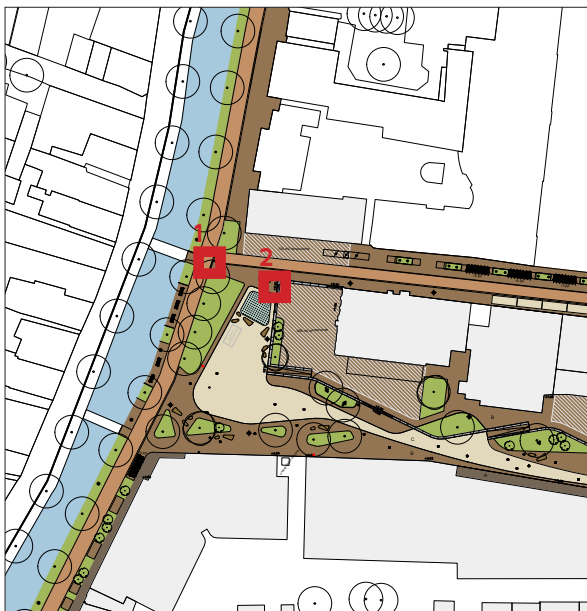

opsluiting
opsluitband, beton
200x100mm, kleur grijs

traptrede
natuursteen, graniet Peking Grey

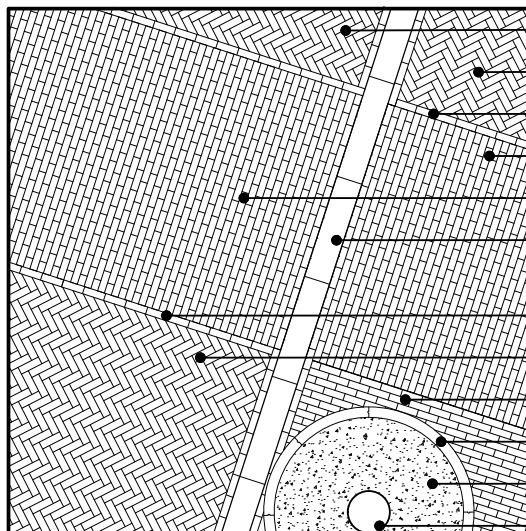

detail 1 en 2

niet op schaal

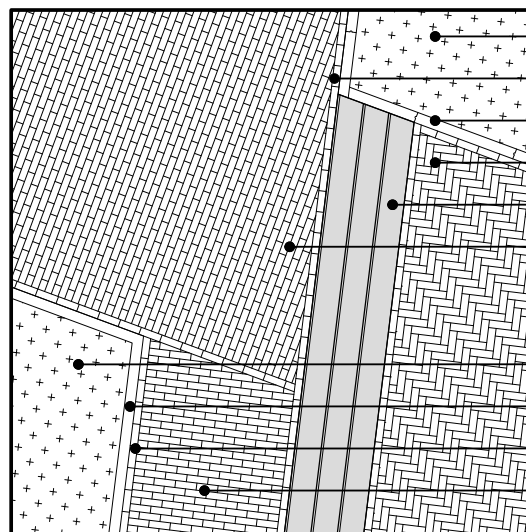
details dienen nog aangepast te worden op het nieuwe ontwerp van het Gemeenteplein

1

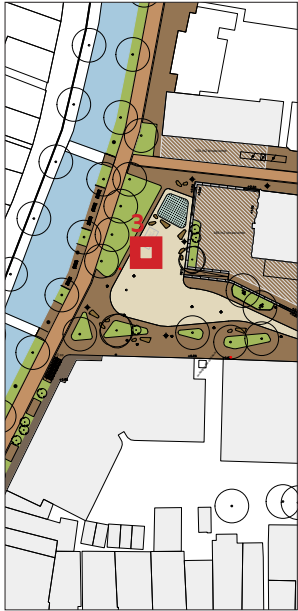

- SBS dikformaat, onbezand, 206x67x85mm, kleur D, keperverband
- SBS dikformaat, onbezand, 206x67x85mm, kleur D, keperverband
- SBS dikformaat, onbezand, 206x67x85mm, kleur D, strek
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband
- opsluitband bestaand, 300x1000mm
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, strek
- SBS dikformaat, onbezand, 206x67x85mm, kleur D, keperverband
- waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband
- opsluitband beton, 200x100mm, R=1m, kleur grijs
- sierbeplanting vaste planten, soorten cf. plantlijst
- bestaande boom

2

- sierbeplanting vaste planten en heesters, soorten cf. plantlijst
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, strek
- opsluitband beton, 200x100mm, kleur grijs
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, elleboogverband
- natuursteen traptrede, 250x120x1000mm, Peking Grey
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband
- sierbeplanting vaste planten en heesters, soorten cf. plantlijst
- opsluiting, stalen rand, zichthoogte 100mm
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, strek
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband

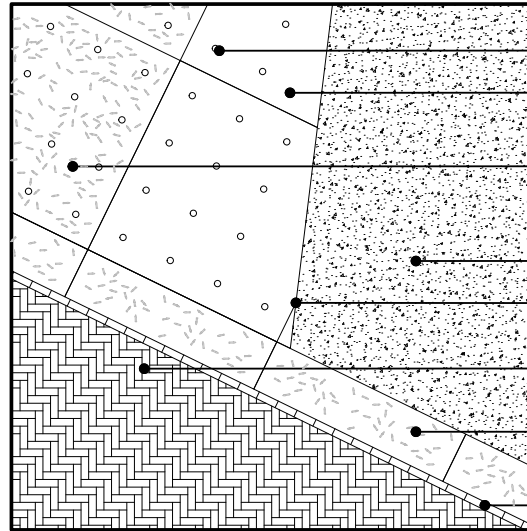

detail 3 en 4

niet op schaal

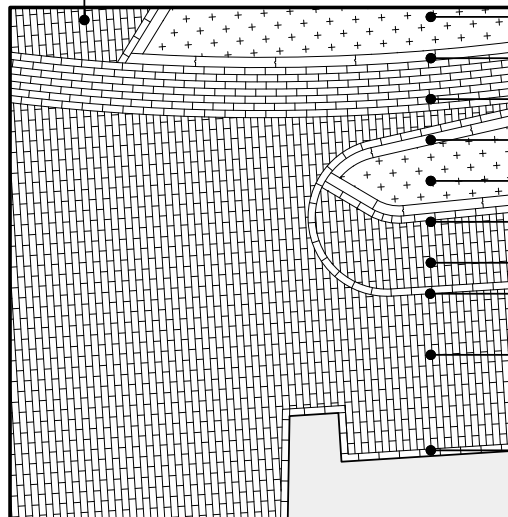
detail 3 dient nog aangepast te worden op het nieuwe ontwerp van het Gemeenteplein

3

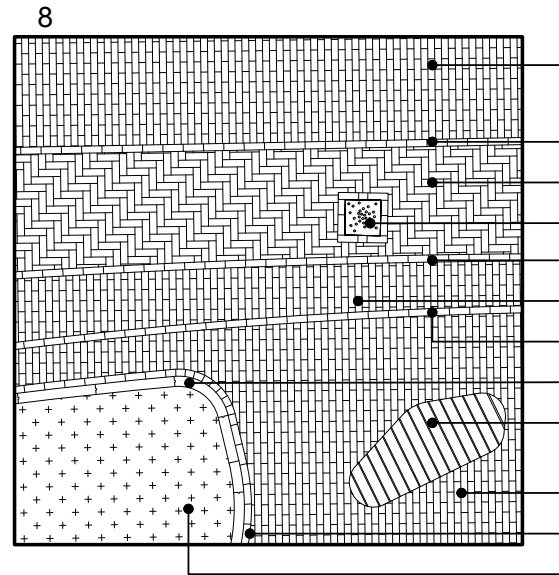
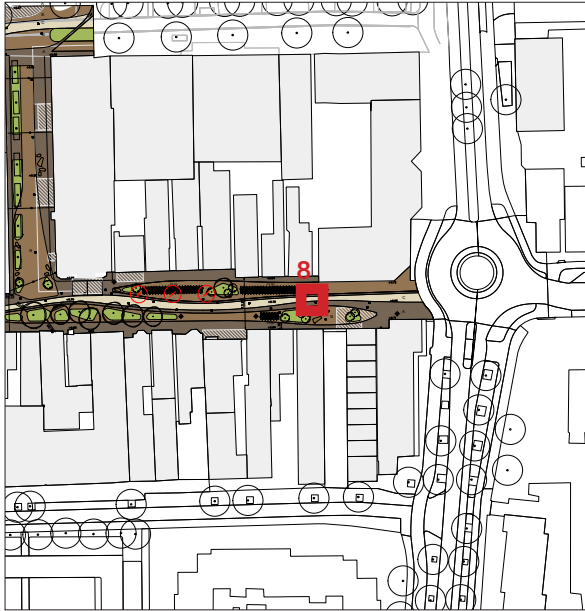

- waterelement met bedriegertjes h.o.h. 500mm
- geperforeerde afdekplaat, RVS 2000x2000mm, figuratie watertoren in strooiptroon, custom passtuk
- geperforeerde afdekplaat, RVS 2000x2000mm, figuratie watertoren in strooiptroon
- halfverharding type en kleur n.t.b.
- kantopsluiting waterelement, stalen rand op maaiveld hoogte
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, elleboogverband richting vanuit gevels plein
- lijngoot, RVS 2000x500mm, met geperforeerde figuratie watertoren in strooiptroon
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, strek

4

- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband
- sierbeplanting vaste planten en heesters, soorten cf. plantlijst
- opsluitband beton, 200x100mm, R=20m, kleur grijs
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, stroomverband
- opsluitband beton, 200x100mm, kleur grijs
- sierbeplanting vasteplanten en heesters, soorten cf. plantlijst
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, strek
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, halfsteens verband
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek

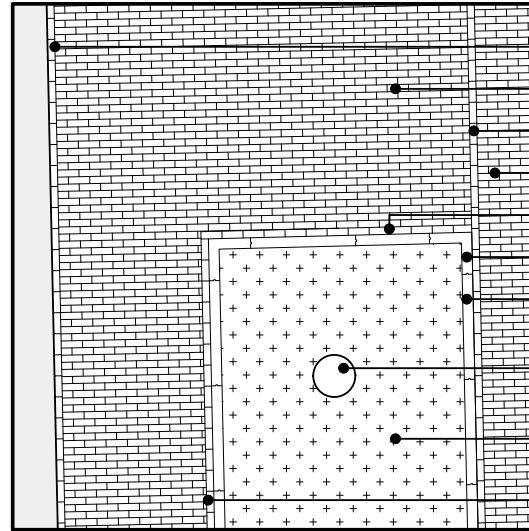
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, strek
- SBS dikformaat, onbezand, 206x67x85mm, kleur C, elleboogverband
- straatkol Ø350mm, gietijzeren deksel 350x350mm, type n.t.b.
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, halfsteens verband
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek
- opsluitband beton, 200x100mm, R=0,5m, kleur grijs
- houten zitelement, custom
cumaru , balkmaat 100x100mm, geschaafd, zithoogte 50cm
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, strek
- sierbeplanting vasteplanten en heesters, soorten cf. plantlijst

detail 8
niet op schaal

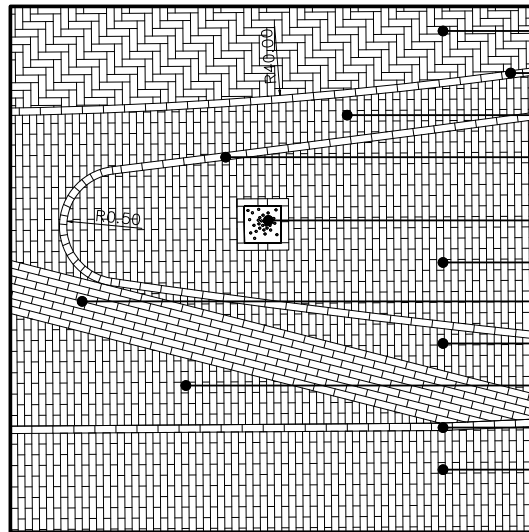
detail 9 en 10
niet op schaal

9

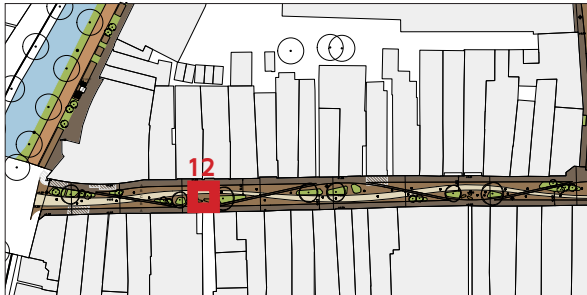
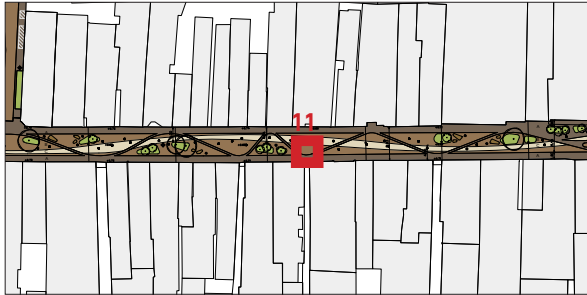

- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, halfsteensverband
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, strek
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteensverband
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek
- opsluitband beton, 200x100mm, kleur grijs, hoekstuk
- opsluitband beton, 200x100mm, kleur grijs
- bestaande boom
- sierbeplanting vaste planten en heesters, soorten cf. plantlijst
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek

10

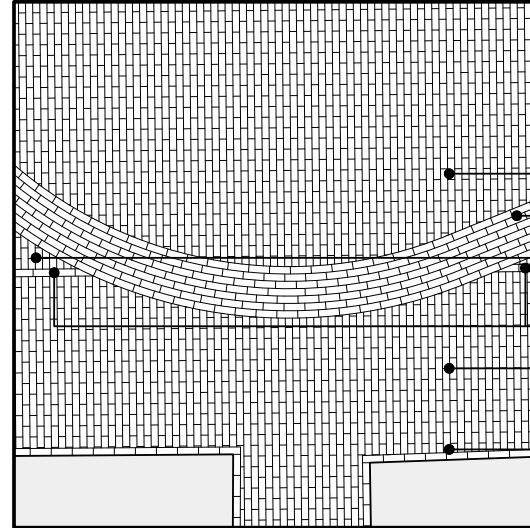

- SBS dikformaat, onbezand, 206x67x85mm, kleur C, elleboogverband
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, halfsteens verband
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek
- straatkol Ø350mm, gietijzeren deksel 350x350mm, type n.t.b.
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, stroomverband
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, halfsteens verband
- SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek
- SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, halfsteens verband

detail 11 en 12
niet op schaal

11

SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband

SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, stroomverband

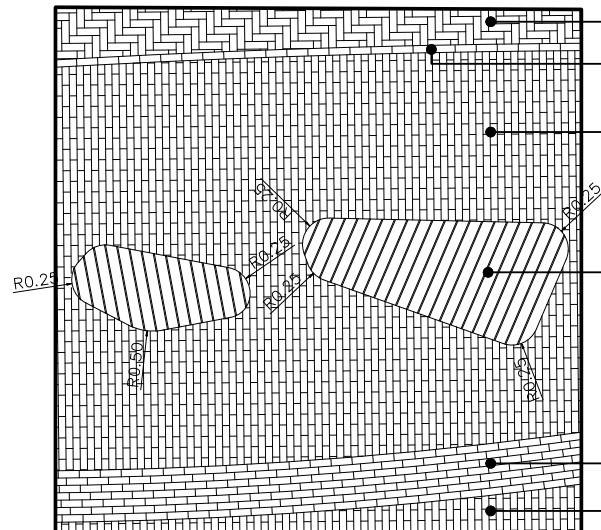
SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, halfsteens verband

SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek

SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, halfsteens verband

SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, strek

12

SBS dikformaat, onbezand, 206x67x85mm, kleur C, elleboogverband

SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, kleur B, strek

SBS waalformaat, onbezand, 206x51x85mm, Kleur B, halfsteensverband

houten zitelement, custom
cumaru , balkmaat 100x100mm, geschaafd, zithoogte 50cm

SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, stroomverband

SBS dikformaat, 210x70x80mm, kleur A: hergebruik huidige bestrating, halfsteens verband

Acer x freemannii 'Armstrong'
15x7m

Betula utilis 'Fascination'
15x6m

Liquidambar styraciflua
'Moraine' 12x6m

Prunus serrulata 'Sunset
Boulevard' 10x5m

Pyrus calleryana 'Chanticleer'
12x6m

Tilia cordata 'Winter Orange'
10x6m

Voor het kernwinkelgebied van Heerenveen zijn er vanuit de gemeente voor zover bekend geen specifieke richtlijnen met betrekking tot het selecteren van bomen. Er is geen Handboek Openbare Ruimte dat bepaalde soorten verbiedt of voorschrijft. Dit maakt dat er uit een breed scala aan boomsoorten gekozen kan worden om het centrum van Heerenveen te vergroenen.

Een van de belangrijkste voorwaarden bij het kiezen van de bomen is dat deze geen overlast mogen veroorzaken voor bewoners en bezoekers van het kernwinkelgebied. Doordat de straten een erg smal profiel hebben, is het van belang dat er gekozen wordt voor soorten met ofwel een transparantere kroon ofwel met een smallere groeivorm om zo min mogelijk hinder te veroorzaken.

De gekozen bomen zijn geselecteerd op hun klimaatadaptieve vermogen, opvallende sierwaarde in minimaal één seizoen en/of het toevoegen van biodiverse waarde.

Celtis occidentalis (18x15m)

Acer x freemannii (15x12m)

Betula utilis 'Doorenbos'
(15x10m)

Acer campestre 'Elsrijk'
(12x8m)

Styphnolobium japonicum
(18x18m, verdr. matige wind)

Amelanchier arborea
'Robin Hill'

Cornus mas

Heptacodium miconioides

Voornamelijk op de pleinen is er in de plantvakken naast bomen ook ruimte voor het toevoegen van grote solitaire heesters.

De soorten leveren allemaal een meerwaarde voor de biodiversiteit, hebben in meerdere seizoenen sierwaarde en hebben een mooie opgaande groeiwijze. Hierdoor kunnen ze goed toegepast worden in de beplanting die eronder komt.

De bloeitijden van de heesters is zo op elkaar afgestemd dat er gedurende het jaar in ieder geval één soort in bloei staat.

Koelreuteria paniculata

Cercis siliquastrum

Chimonanthus praecox

legenda bomen- en heesterkaart

bomen in de straten

- Acer x freemannii 'Armstrong' 15x7m
- Betula utilis 'Fascination' 15x6m
- Liquidambar styraciflua 'Moraine' 12x6m
- Prunus serrulata 'Sunset Boulevard' 10x5m
- Pyrus calleryana 'Chanticleer' 12x6m
- Tilia cordata 'Winter Orange' 10x6m

bomen op de pleinen

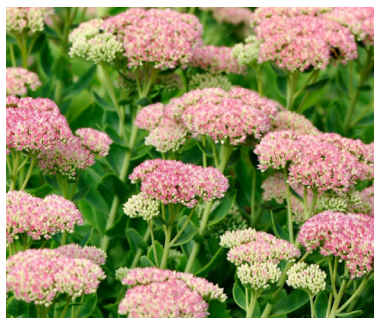
- Celtis occidentalis 18x15m
- Acer x freemannii 15x12m
- Betula utilis 'Doorenbos' 15x10m
- Acer campestre 'Elsrijk' 12x8m
- Styphnolobium japonicum 18x18m

solitaire heesters

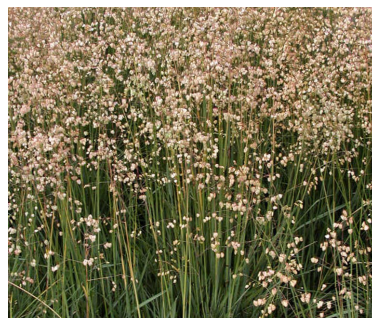
- Amelanchier arbor. 'Robin Hill' 10x8m
- Cornus mas 7x5m
- Heptacodium miconioides 8x6m
- Koelreuteria paniculata 12x10m
- Cercis siliquastrum 8x8m
- Chimonanthus praecox 3x3m

Aquilegia vulgaris 'Ruby Port'

Sedum 'Herbstfreude'

Briza media

Met de borderbeplanting in het kernwinkelgebied wordt een eenheid gevormd doordat hetzelfde gevarieerde sortiment steeds terugkomt. Gekozen is voor een kleurenpallet van wit-, paars-, roze- en groentinten met hierin een accentkleur van donkerrood en geel. De gele bloeikleur komt alleen als accent voor bij de kruisingen van de straten in de 'winkelacht'.

De meeste beplanting wordt ca. 80 tot 100cm hoog, waardoor er makkelijk overheen gekeken kan worden. Hierin zullen op sommige plekken (kleur)accenten van de hogere soorten te zien zijn.

Geranium 'ROZANNE'

Coreopsis verticillata 'Ruby Red'

Nepeta faassenii 'Walkers Low'

In bloeivorm, bloeitijd en hoogte is een variatie toegepast. De gevarieerde bloeitijden van de beplanting zorgen ervoor dat er bijna jaarrond bloei te zien is. Waar dat op sommige momenten in de winter niet zo is, vullen de solitaire heesters met winterbloei dit aan.

De siergrassen behouden in de winter hun structuur en zijn ook dan nog aantrekkelijk om te zien. Dit geeft in combinatie met enkele vaste planten die ook hun structuur en bloemhoofden/zaaddozen behouden een mooie schakering aan winterse bruintinten (zie sfeerbeeld hieronder).

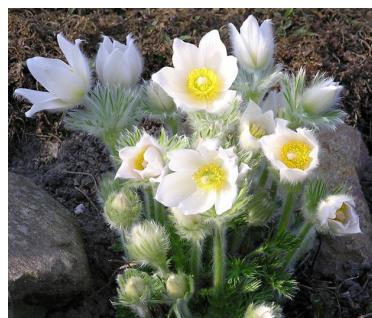
Tot slot is bijna alle borderbeplanting door zijn bloei aantrekkelijk voor insecten en vlinders, waardoor er een meerwaarde wordt geleverd aan de biodiversiteit.

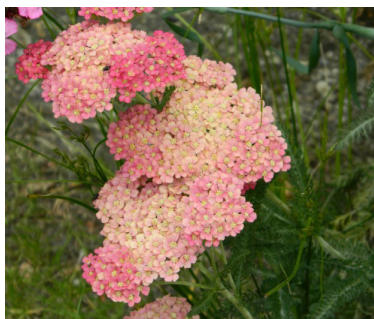
Sporobolus heterolepis

Prunella grandiflora

Pulsatilla vulgaris 'Alba'

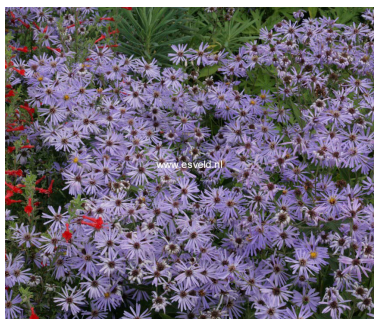
Achillea millefolium
'Wesersandstein'

Agastache 'Blue Fortune'

Anemone 'Dreaming Swan'

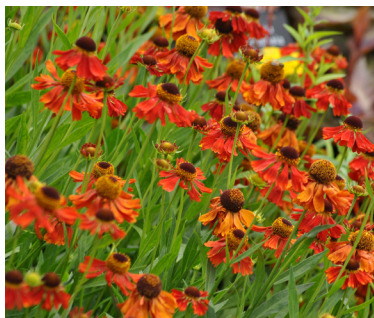
Aster macrophyllus 'Twilight'

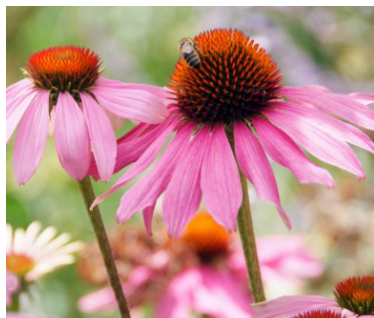
Calamagrostis brachytricha

Centranthus ruber 'Coccineus'

Helenium 'Moerheim Beauty'

Echinacea purpurea 'Magnus'

Cornus sericea 'Kelseyi'

sfeerbeeld winter

Molinia caerulea 'Heidebraut'

Salvia nemorosa 'Caradonna'

Panicum virgatum 'Rehbraun'

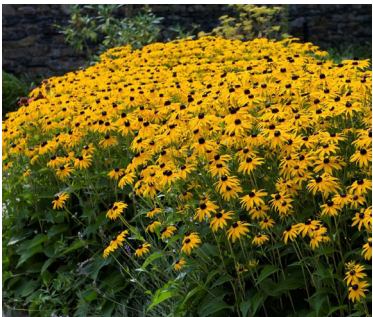
Eupatorium maculatum
'Phantom'

Perovskia atriplicifolia 'Little
Spire'

Cirsium rivale
'Atropurpureum'

Rudbeckia fulgida 'Goldsturm'

bloeikalender

Bloeikalender bomen

Naam	jan.	feb.	mrt.	apr.	mei	juni	juli	aug.	sept	okt.	nov.	dec.
Acer campestre 'Elsrijk'												
Acer x freemannii												
Acer x freemannii 'Armstrong'												
Betula utilis 'Doorenbos'												
Betula utilis 'Fascination'												
Celtis occidentalis												
Liquidambar styraciflua 'Moraine'												
Prunus serrulata 'Sunset Boulevard'												
Pyrus calleryana 'Chanticleer'												
Styphnolobium japonicum												
Tilia cordata 'Winter Orange'												

Bloeikalender solitaire heesters

Naam	jan.	feb.	mrt.	apr.	mei	juni	juli	aug.	sept	okt.	nov.	dec.
Amelanchier arborea 'Robin Hill'												
Cornus mas												
Heptacodium miconioides												
Koelreuteria paniculata												
Cercis siliquastrum												
Chimonanthus praecox												

Bloekalender vaste plantenborders

Naam	jan.	feb.	mrt.	apr.	mei	juni	juli	aug.	sept	okt.	nov.	dec.
<i>Achillea millefolium</i> 'Wesersandstein'	**	**	**	*	*				**	**	**	**
<i>Agastache</i> 'Blue Fortune'	**	**	**	*	*	*				**	**	**
<i>Anemone</i> 'Dreaming Swan'				*								
<i>Aquilegia vulgaris</i> 'Ruby Port'				*								
<i>Aster macrophyllus</i> 'Twilight'	**	**	**	*	*	*				**	**	**
<i>Briza media</i>												
<i>Calamagrostis brachytricha</i>												
<i>Centranthus ruber</i> 'Coccineus'				*	*							
<i>Cirsium rivulare</i> 'Atropurpureum'				*	*	*						
<i>Coreopsis verticillata</i> 'Ruby Red'	**	**	**	*	*					**	**	**
<i>Cornus sericea</i> 'Kelsey'												
<i>Echinacea purpurea</i> 'Magnus'	**	**	**	*	*	*				**	**	**
<i>Eupatorium maculatum</i> 'Phantom'	**	**	**	*	*	*				**	**	**
<i>Geranium macrorrhizum</i> 'ROZANNE'				*								
<i>Helenium</i> 'Moerheim Beauty'	**	**	**	*	*	*				**	**	**
<i>Molinia caerulea</i> 'Heidebraut'												
<i>Nepeta faassenii</i> 'Walkers Low'				*								
<i>Panicum virgatum</i> 'Rehbraun'												
<i>Perovskia atriplicifolia</i> 'Little Spire'				*	*							
<i>Prunella grandiflora</i>				*	*							
<i>Pulsatilla vulgaris</i> 'Alba'												
<i>Rudbeckia fulgida</i> 'Goldsturm'	**	**	**	*	*	*				**	**	**
<i>Salvia nemorosa</i> 'Caradonna'				*	*							
<i>Sedum</i> 'Herbstfreude'	**	**	**	*	*	*	*			**	**	**
<i>Sporobolus heterolepis</i>												

* In de aangegeven maanden is er nog geen opvallende sierwaarde aanwezig bij de betreffende planten. Echter zullen deze wel weer in blad komen te staan vanaf het voorjaar (maart-april) en helpen om vroeg in het jaar een groen beeld te creëren.

** In de aangegeven maanden hebben de planten na de bloeiperiode nog een toegevoegde waarde voor de borders vanwege het wintersilhouet wat overblijft. De restanten van deze planten kunnen in het voorjaar (medio maart) weer teruggezet worden tegelijkertijd met de rest van de beplanting.

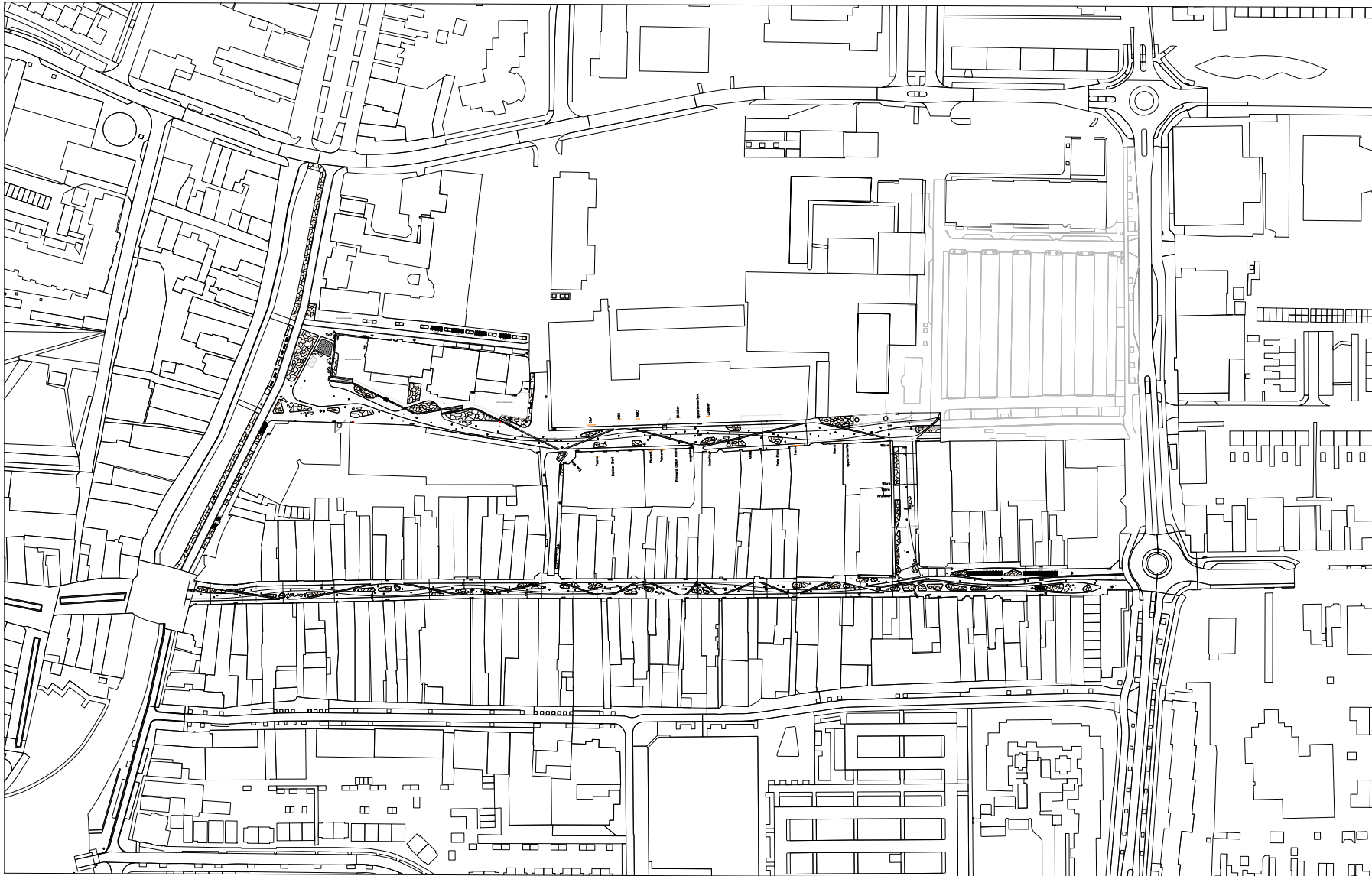
- Legenda**

 - hoogte/aanduiding in meters vanaf N.A.P.
 - type aanduiding verharding
 - materialering in meters
 - riolerende aanduiding
 - riolatie/aanwring
 - verharding A. atroparone
 - verharding B. emalverf
 - verharding B. emalverf
2002, W9 B5, Bergvries, rood-bruin gecoatiseerd op, halfharsen verband
 - verharding C. tape
 - verharding C. OFB5, Roestvrijstaal grijs op, afsluitingsband
 - verharding D. fetsagier
 - verharding D. OFB5, Cuijs, paars-bruin gecoatiseerd op, koperverhard
 - verharding E.
 - verharding F. Stabilizer Harna mix
 - verharding F.
 - afsluitende verharding, uitgedrukt tegels, Cementbetonplaat, opgevoerd met
aardbevestiging
 - nieuwe basis, soort en afmeting of plaatgiet
 - nieuwe basis, soort en afmeting of plaatgiet
 - bestaande basis
 - bestaande basis, te vernieuwen
 - riolatie
 - riolatie, riolatie, soort of plaatgiet
 - riolatie
riol., op, afmet. gemidd. 2 afmetingen
 - riolatie, riolatie
gravel, Paving Grey
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie
 - riolatie, riolatie
riolatie, riolatie

De marktkamers op het BK plein zullen bij de volgende aanbesteding (aanpak ingespannen) worden in het marktplanbeheer, de huidige aangevraagde

[illegible]

beplantingsplan

Bomen en heesters

	Codering	Naam	Soort	Plantmaat	Bijzonderheden
Bomen in straten					
	Acf	Acer x freemannii 'Armstrong'	esdoorn	20-25	drachtboom bijen, waardboom vlinders
	Bu	Betula utilis 'Fascination'	Chinese rode berk	20-25	opvallende stam, waardboom vlinders
	Ls	Liquidambar styraciflua 'Moraine'	amberboom	20-25	opvallende herfstverkleuring
	Pc	Pyrus calleryana 'Chanticleer'	sierpeer	20-25	drachtboom bijen, voedselboom vogels
	Ps	Prunus serrulata 'Sunset Boulevard'	Japanse sierkers	20-25	drachtboom bijen
	Tc	Tilia cordata 'Winter Orange'	(kleinbladige) linde	20-25	sierwaarde winter
Bomen op pleinen					
	Ac	Acer campestre 'Elsrijk'	esdoorn	20-25	drachtboom bijen, waardboom vlinders
	Af	Acer x freemannii	esdoorn	20-25	drachtboom bijen
	Beu	Betula utilis 'Doorenbos'	Himalayaberk	20-25	opvallende stam & herfstverkleuring, waardboom vlinders
	Co	Celtis occidentalis	Westerse netelboom	20-25	klimaatboom/toekomstboom, drachtboom bijen, waardboom vlinders, voedselboom vogels
	Sj	Styphnolobium japonicum	Japanse honingboom	20-25	drachtboom bijen
Heesters (solitair)					
	Aa	Amelanchier arborea 'Robin Hill'	krentenboompje	250/300	min. 3-5 stammen, (verwerkt) eetbaar, drachtboom bijen, waardboom vlinders, voedselboom vogels
	Cm	Cornus mas	gele kornoelje	300/350	min. 3-5 stammen, (verwerkt) eetbaar, drachtboom bijen, waardboom vlinders, voedselboom vogels, voedselboom mensen
	Hm	Heptacodium miconioides	zevenzonenboom	300/350	min. 3-5 stammen, drachtboom bijen, waardboom vlinders, voedselboom vogels
	Kp	Koelreuteria paniculata	lampioenboom	250/300	min. 3-5 stammen, drachtboom bijen, waardboom vlinders, voedselboom vogels
	Cs	Cercis siliquastrum	Judasboom	300/350	min. 3-5 stammen, drachtboom bijen, waardboom vlinders
	Cp	Chimonantus praecox	meloenboompje	250/300	min. 3-5 stammen

Beplanting vaste plantenborders

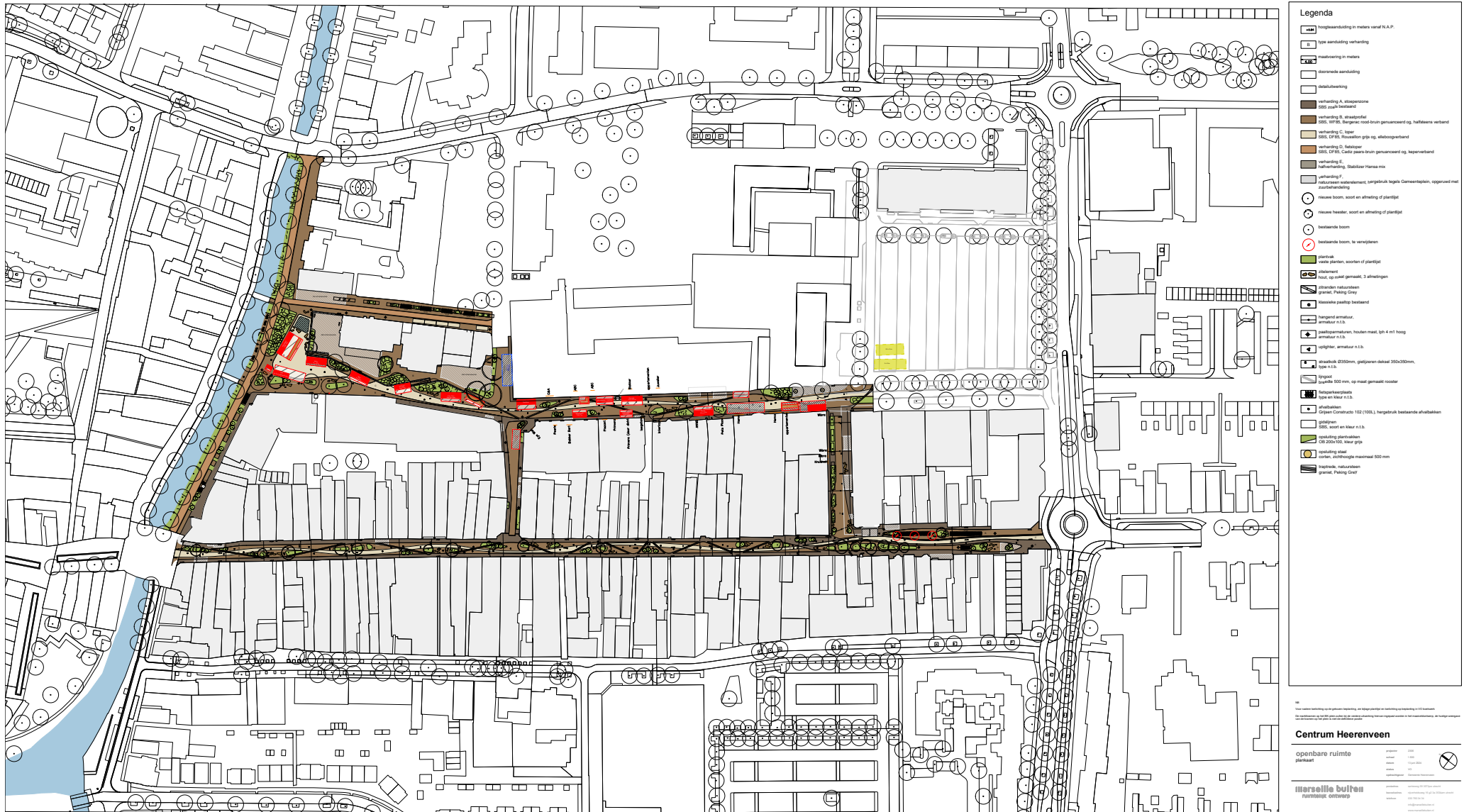
	Codering	Naam	Soort	Plantmaat
	Ac	Duizendblad	Achillea millefolium 'Wesersandstein'	P9
	Ag	Droplant	Agastache 'Blue Fortune'	P9
	An	Japanse anemoon	Anemone hybrida 'Dreaming Swan'	P9
	Aq	Akelei	Aquilegia vulgaris 'Ruby Port'	P9
	As	(grootbladige) Aster	Aster macrophyllus 'Twilight'	P9
	Br	Beyertjesgras, trilgras	Briza media	P9
	Ca	Diamantgras	Calamagrostis brachytricha	P9
	Ce	Spoorbloem	Centranthus ruber 'Coccineus'	P9
	Ci	Vederdistel, beekdistel	Cirsium rivale 'Atropurpureum'	P9
	Cv	Meisjesogen	Coreopsis verticillata 'Ruby Red'	P9
	CoK	Kornoelje	Cornus sericea 'Kelsey'	P11
	Ep	Zonnehoed	Echinacea purpurea 'Magnus'	P9
	Eu	Koninginnenkruid	Eupatorium maculatum 'Phantom'	P9
	Ge	Ooievaarsbek	Geranium 'Rozanne'	P9
	He	Zonnekruid	Helenium 'Moerheim Beauty'	P9
	Mo	Pijpestrootje	Molinia caerulea 'Heidebraut'	P9
	Ne	Kattenkruid	Nepeta faassenii 'Walkers Low'	P9
	Pa	Vingergras	Panicum virgatum 'Rehbraun'	P9
	Pe	Reuzenlavendel	Perovskia atriplicifolia 'Little Spire'	P9
	Pr	Grote brunel	Prunella grandiflora	P9
	Pu	Wildemanskruid	Pulsatilla vulgaris 'Alba'	P9
	Rf	Zonnehoed	Rudbeckia fulgida 'Goldsturm'	P9
	Sa	Salie	Salvia nemorosa 'Caradonna'	P9
	Se	Hemelsleutel	Sedum 'Herbstfreude'	P9
	Sp	Prairiedropgras	Sporobolus heterolepis	P9
			In groepen van minimaal 1,5/2m2	

This architectural site plan illustrates a proposed development within a residential neighborhood. The central focus is a large rectangular plot containing a building footprint. A red line, likely representing a proposed path or boundary, runs horizontally across the middle of the plot. The surrounding area includes streets, other buildings, and numerous trees. A legend in the bottom right corner provides a key for the symbols used in the plan.

Legend:

- Proposed Path/Boundary (Red line)
- Existing Building Footprint (Black outline)
- Proposed Building Footprint (Red outline)
- Tree (Circle with a dot)
- Parking Space (Rectangles with 'P')
- Street (Double line)
- Other (Various symbols for landscaping and infrastructure)

marktk kaart

Legenda

	hoge aanleiding in meters vanaf R.A.P.
	type aanduiding verharding
	metsaaiing in meters
	doorbreide aanduiding
	delaafverharding
	verharding A, steenpavement
	SBS opvulbestand
	verharding B, straatplaat
	SBS, D.F.S. type: rood bruin granietsteen op 9, halfbreedte verband
	verharding C, tuig
	SBS, D.F.S. Rouwlaan grijs op, afsluitverband
	verharding D, kasseien
	SBS, D.F.S. Candi paars bruin granietsteen op, kassei verband
	verharding E, natuursteen
	verharding F, natuursteen natuursteen, tegelputzak tegels Gemeentepark, opgevoerd met natuursteen
	riosoort boom, soort en afmeting of plantijf
	riosoort haast, soort en afmeting of plantijf
	bestaande boom
	bestaande boom, te verwijderen
	plantvak
	natte planten, soorten of plantijf
	afsluitend
	koud, op rand gemaaft, 3 afsluitingen
	afsluitend natuursteen
	gravel, Peiking Grey
	Massieve positief bestand
	hangend armatuur, armatuur n.b.
	armatuur 502 mm, op maat gemaaft
	opliggend armatuur n.b.
	armatuur 350/500 mm, gelijvenbreedte 350/350 mm, type n.b.
	briegel
	briegel 502 mm, op maat gemaaft rooster
	betonputzakplaat type en kleur n.b.
	afsluitend
	Grijzen Constructo 102 (100L), heugelputzak bestaande afsluitbeton
	gelaten
	SBS, soort en kleur n.b.
	opstelling plantenkuis
	SBS 100/100, leeuw grip
	opstelling met corlen, afsluitende massieve 500 mm
	gravel, natuursteen
	gravel, Peiking Grey

De machtsverhoudingen in het EK zijn anders dan de verhoudingen in het parlementaire systeem. Het parlementaire systeem is gebaseerd op de verhoudingen in de kiezerskamer, die de kiezers kiezen. Het EK is gebaseerd op de verhoudingen in de kiezerskamer, die de kiezers kiezen.

Centrum Heerenveen

openbare ruimte planikaan	projectnr 2204 school 1-800 datum 13 jan 2022 status VO opdrachtgever Gemeente Heerlen	
insele bulten ruimtelijk ontwerp	projectlocatie schoolplein DE 2071ste straat bestemmingsplan schoolplein 10 gfl de 2020e straat	

marseille buiten
ruimtelijk ontwerp

postadres: verpleegweg 10 3527je utrecht
telefoon: 030 760 34 36
info@marseillebuiten.nl

marseille buiten
ruimtelijk ontwerp

opdrachtgever

opdrachtnemer

Annelies Hollink	beplantingsplan
Jeroen Marseille	projectleider, ontwerp
Maarten van Moosel	tekenwerk
Vincent Quené	ontwerp, beplantingsplan

samenwerking

Ronald van Bommel	visualisaties
-------------------	---------------